

Open Questions on Writing and the Use of Croatian Exonyms on Maps

Ivana CRLJENKO

The Miroslav Krleža Institute of Lexicography, Frankopanska 26, 10000 Zagreb, Croatia
ivana.crljenko@izmk.hr

Abstract. Croatian exonyms are Croatian adapted names of foreign geographical features that differ from their original names (endonyms). The writing, use, and treatment of exonyms are not always unambiguous, unique, systematic, and consistent. Thus, authors and editors of maps and atlases frequently face the question of should they choose an exonym (and which one), an endonym, or both. They resolve them by entering various exonym forms, using both forms of names (exonyms and endonyms), or omitting exonyms even when they exist. This situation is a direct outcome of having multiple names and of the different use of exonyms. Double naming can be the result of the complex status of toponyms in multilingual areas and of a vague boundary between current and historical exonyms. Until recently, the problems of writing and the use of exonyms were usually simply stated and confirmed by scarce examples. The purpose of this article is to stress out the need to apply a systematic approach to exonym research methodology. The aim is to highlight the open questions on writing and the use of Croatian exonyms by analysing general and school world atlases published in the last forty years, and to confirm them with representative examples. As the analysis indicates, writing and the use of many exonyms in our world atlases is quite chaotic. This is a consequence of having unstandardized exonyms and overly general orthographic rules and toponymic guidelines for exonyms. All mentioned should be in the focus of a national interdisciplinary authority that would carry out the standardization of all Croatian geographical names as well as exonyms.

Keywords: exonyms, geographical names, world atlases, standardization of geographical names

1 Introduction

According to international definition (Kadmon (ed.) 2002, 2007, URL 1), ‘an exonym is a name used in a specific language for a geographical feature situated outside the area where that language is spoken, and differing in its form from the name used in an official or well-established language of that area where the geographical feature is located.’ Simply said, exonyms are the adapted names of foreign geographical features that differ from the original names (endonyms). Thus, Londres is a French exonym for London, and Dunaj is a Slovenian exonym for Wien. In the Croatian language these are, for example: *Beč* (Vienna), *Budimpešta* (Budapest), *Dunav* (Danube), *Galicija* (Galicia), *Napulj* (Naples), *Stjenjak* (Rocky Mountains). Original names include Alaska, Firenze (Florence), Roma (Rome), South Carolina, Venezia (Venice), etc. The semantically similar or synonymous terms frequently used instead of exonyms are: adapted names, adopted names, accepted names, conventional names, domesticated

names, rendered names, and Croatian names – if used in the Croatian language (Crljenko (ed.) 2016, 2018).

Some exonyms are very old and are thus the testimony of long-lasting historical, cultural and economic relations between the receiver language community (in our case the Croatian language community) and the provider language community (foreign language communities), such as *Pečuh* (Pécs), *Prag* (Prague), *Venecija* (Venice). Others are newer and mostly refer to recent globally important events (e.g. *Fukušima* /Fukushima/). Regardless of their age, they eventually became part of the vocabulary of the language community that adapted and ultimately accepted them into its language system. Like any other words, exonyms and their derived forms (relative adjectives, names of inhabitants, genitives and locatives, etc.) are used in daily speech, in texts and illustrations, media, education, publishing, and, of course, cartography. They are an integral part of national topographic and many thematic maps. As expected, they are represented to a much lesser extent

Otvorena pitanja o pisanju i uporabi hrvatskih egzonima na kartama

Ivana CRLJENKO

Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Frankopanska 26, 10000 Zagreb
ivana.crljenko@lzmk.hr

Sažetak. Hrvatski egzonimi su hrvatska prilagođena imena stranih geografskih objekata koja se razlikuju od izvornih imena (endonima). Pisanje, uporaba i tretman egzonima nisu uvijek jednoznačni, ujednačeni, sustavni i dosljedni. Stoga se autori i urednici karata i atlasa često suočavaju s pitanjima trebaju li rabiti egzonim (i koji), endonim ili oba imena. Rješavaju ih upisivanjem različitih oblika egzonima, upotrebljavanjem oba oblika imena (egzonima i endonima) te izostavljanjem egzonima i kada oni postoje. Takvo je stanje izravna posljedica višeiimenosti i različite uporabe egzonima. Dvostruko imenovanje može biti rezultat složenog statusa toponima u višejezičnim područjima i nejasne granice između suvremenih i povijesnih egzonima. Problematika pisanja i uporabe egzonima donedavno se uglavnom samo konstatirala i potkrjepljivala malim brojem primjera. Svrha rada je uputiti na nužnost primjene sustavnog pristupa metodologiji istraživanja egzonima. Cilj rada je analizom općih i školskih atlasa svijeta objavljenih u posljednjih četrdesetak godina istaknuti otvorena pitanja o pisanju i uporabi hrvatskih egzonima te ih potvrditi reprezentativnim primjerima. Kako pokazuje analiza, pisanje i uporaba mnogih egzonima u našim atlasima svijeta prilično je kaotično. To je posljedica nepostojanja standardiziranih egzonima te nedovoljno detaljnih pravopisnih pravila i toponimskih smjernica za egzonime. Sve bi navedeno trebao biti interes nacionalnog interdisciplinarnog povjerenstva koje bi provelo standardizaciju svih hrvatskih geografskih imena, tako i egzonima.

Ključne riječi: egzonimi, geografska imena, atlasi svijeta, standardizacija geografskih imena

1. Uvod

Prema međunarodnoj definiciji (Kadmon (ur.) 2002, 2007, URL 1), "egzonim je geografsko ime koje se upotrebljava u nekom jeziku za geografski objekt smješten izvan područja na kojem je taj jezik službeni, a razlikuje se od imena na službenom ili raširenom (prihvaćenom) jeziku područja na kojem je objekt smješten." Pojednostavljeno, egzonimi su prilagođena geografska imena stranih geografskih objekata koja se razlikuju od izvornih imena (endonima). Tako je *Londres* francuski egzonim za London, a *Dunaj* slovenski egzonim za *Wien*. U hrvatskom jeziku to su, na primjer, Beč, Budimpešta, Dunav, Galicija, Napulj, Stjenjak, za razliku od izvornih imena poput *Alaska*, *Firenze*, *Roma*, *South Carolina*, *Venezia*. Za egzonime se rabe značenjski bliski ili isti pojmovi: prilagođena imena ili prilagođenice, prihvaćena imena, udomaćena imena, ponašena imena ili ponašenice, ili pak pohrvaćena, odnosno hrvatska imena ako je posrijedi hrvatski jezik (Crljenko (ur.) 2016, 2018).

Neke prilagođenice veoma su stare pa svjedoče o dugotrajnim povijesnim, kulturnim i ekonomskim vezama između zajednice jezika primatelja (u našem slučaju hrvatskog jezika) i zajednice jezika davatelja (stranih jezičnih zajednica), na primjer Pečuh, Prag, Venecija. Druge su mlađe i uglavnom upućuju na novije globalno važne događaje (npr. Fukušima). Bez obzira na starost, s vremenom su postale dijelom vokabulara jezične zajednice koja ih je prilagođavala svojem jezičnom sustavu i u konačnici prihvatila. To znači da se, poput svih ostalih riječi, egzonimi i iz njih izvedeni oblici riječi (odnosni pridjevi, etnici, genitivi i lokativi imena i dr.) svakodnevno upotrebljavaju u govoru, u tekstovima i ilustracijama, medijima, školstvu, izdavaštvu te, dakako, u kartografiji. Sustavni su dio domaćih topografskih i mnogih tematskih karata. Posve očekivano, zastupljeni su u mnogo manjoj mjeri od izvornih imena. Uz reljef, vode, tla, vegetaciju, naselja, prometnice, granice i izdvojene prirodne i društvene objekte, egzonime (i općenito toponime) svrstavamo u geografske elemente karte (Radošević 1974).

than the original names. Along with relief, water, soil, vegetation, settlements, roads, boundaries, isolated natural and social features, exonyms (and generally toponyms) are considered the geographical elements of a map (Radošević 1974).

Due to the inevitable generalization process, each map presents selected features, structures and attributes of a certain area. This is largely the result of a map's scale and purpose as well as of the author's creativity and selection. Accordingly, the number and choice of toponyms on a map also depend on the map's scale and chosen named elements. Maps show not only the graphic attributes of toponyms (font, size, thickness, colour, etc., Lovrić, 1968), but also their linguistic and communication characteristics more precisely than any other media due to abundance of toponyms in a limited space. Thus, the irregularities of endonym writing as well as all inconsistencies, ambiguities, multiplicities, and general lack of uniformity related to writing and the use of many exonyms is obvious on a map. These problems exist today, regardless of the long tradition of name adaptation and the use of exonyms in the Croatian language, and despite the fact that Croatian researchers have recognized the problems of exonym writing a hundred years ago¹. Writing most exonyms considered to be old Croatian names is mainly unambiguous (e.g. *Beč* /Vienna/, *Budimpešta* /Budapest/, *Prag* /Prague/, *Rim* /Rome/, *Solun* /Thessaloniki/). However, there is still a sufficient number of those that can be challenged, regarding both writing and the use of exonyms. That is the reason why it should continually be highlighted that standardizing the exonyms and defining precise criteria of exonym use is very important not only for the purpose of everyday communication, but also for the correct presentation and comprehension of map content.

Writing and the use of most endonyms on small-scale maps are mainly unquestionable. We have a long tradition of writing the same name; orthographic rules are rather elaborated and precise, at least concerning capital letters (e.g. Babić et al 1996, Jozić (ed.) 2013); and the lists of official names made by authorised state institutions are available. There is also an extensive official Gazetteer of Geographical Names – compiled by the State Geodetic Administration – with a list of endonyms for more than 124,000 geographical

features (URL 2, Štefan et al 2011). As mentioned above, writing, the use, and the treatment of adapted geographical names are much more inconsistent and uneven, especially for those geographical features whose names originate in non-Latin scripts and/or remote languages. In Croatia this has not been addressed as a systemic problem until recently; therefore, we do not yet have an official list of exonyms. For the purposes of linguistic studies of multiple names, only individual examples of exonyms or groups of exonyms have been studied. For example, names of continents, countries and certain settlements were analysed by Skok (1971–74), Vratović (1983), Gostl (1985), Lončarić (1994), Brozović (1995, 2001), Vidović (2016). When studying the principles and the dilemmas of writing and the use of exonyms, or writing endonyms (especially from languages with non-Latin scripts), researchers usually use a very general approach, with only a few exonyms to confirm problems. Given the need for the unique writing of many exonyms, the problems are, quite expectedly, mostly addressed in geographic, cartographic, lexicographic, and, less often, linguistic articles (Modestin /1899/, Ratković /1929/, Šenoa /1931/, Lovrić /1968/, Roglić /1967, 1972/, Cvitanović /1973–74, 1974, 1985/, Borčić /1975/, Gostl /1985/, Kalmeta /1985/, Klemenčić, Nikolić /1987/, Faričić /2003/, Brozović Rončević, Štefan /2007/, Brozović Rončević, Hećimović /2007/, Crljenko /2008/, Crljenko, Klemenčić /2011/, Vuk, Curić /2011/, Brozović Rončević /2011/, Čilaš Šimpraga, Crljenko /2017/).

It is necessary to develop a comprehensive scientific research methodology for studying exonyms in order to address the exonym related problems systematically. Since this has not been done yet, the cartographers, geographers, and lexicographers – who need to choose and put on maps or into texts many geographical names on a daily basis – are therefore forced to rely on their intuition or simply copy the names found in other sources. Thereby, they often unintentionally copy (and thus multiply) toponyms that may not necessarily be confirmed, consistent, systematic, and certified. Two reference books on Croatian exonyms published only recently (Crljenko (ed.) 2016, 2018) offer the only systematic approach so far. They offer recommended, but not standardized, exonyms for all geographical features located outside the Croatian language area.

The main purpose of this article is to contribute to a systematic research of exonyms. The aim is to highlight the open questions/problems regarding two main exonym characteristics – writing and use of – and to confirm them with names verified in sources. These problems can only be fully comprehended by analysing

¹ In his paper *Kako da pišemo geografska imena?* (1929: 34), teacher Stjepan Ratković states that when writing 'foreign geographical names...even before 1918 there was not total and unquestionable unity'.

Zbog neizbježnog procesa uopćavanja svaka karta prikazuje izdvojene objekte, sadržaje i obilježja prostora. Ona je u velikoj mjeri rezultat mjerila, namjene karte i autorove kreativnosti i odabira. Slijedom toga, i broj i odabir toponima na karti također ovise o mjerilu karte i imenovanim elementima. Uz grafička obilježja toponima (font, veličina, debljina, boja slova i sl., Lovrić, 1968), na karti se zbog velikog broja toponima na ograničenom prostoru više nego u ijednom drugom mediju vidljivo očituju i jezična i komunikacijska obilježja toponima. Tako se na karti uočavaju nepravilnosti u pisanju endonima, ali i sve neujednačenosti, nesustavnosti, nedosljednosti i nejasnoće vezane uz pisanje i uporabu mnogih egzonima. One i danas postoje unatoč dugoj tradiciji stvaranja i uporabe egzonima u hrvatskom jeziku, kao i činjenici da su hrvatski istraživači probleme pisanja egzonima prepoznali već prije stotinjak godina.¹ Pisanje većine onih koje smatramo starim hrvatskim imenima uglavnom je nedvojbeno (npr. Beč, Budimpešta, Prag, Rim, Solun). Postoji, međutim, dostatan broj onih koji izazivaju nedoumice, kako u pisanju tako i u uporabi, što će se u radu pokazati. Zato vrijedi uporno naglašavati da je postojanje jedinstvenih, standardiziranih egzonima i njihova jasna uporaba veoma važno ne samo u svakodnevnom sporazumijevanju, nego i u ispravnoj prezentaciji i razumijevanju sadržaja na karti.

Pisanje i uporaba većine izvornih geografskih imena na kartama sitnijeg mjerila uglavnom je neupitna. Imamo dugu tradiciju pisanja istog imena, pravopisna su pravila prilično detaljna i jasna, barem za pisanje velikih i malih slova (npr. Babić i dr. 1996, Jozić (ur.) 2013), a dostupni su i popisi službenih imena nadležnih državnih institucija. Postoji i opsežan službeni Registar geografskih imena RH, koji je izradila Državna geodetska uprava, u kojem se nalazi popis endonima za više od 124 000 geografskih objekata (URL 2, Štefan i dr. 2011). Kako je već naglašeno, pisanje, uporaba i tretman prilagođenih imena mnogo je nedosljednije i neujednačenije, osobito kada je riječ o geografskim objektima čija su izvorna imena pisana u nelatiničnim pismima i/ili nama udaljenim jezicima. U Hrvatskoj donedavno nije adresirano kao sustavan problem pa još ne postoji službeni popis egzonima. Za potrebe jezikoslovnih istraživanja višestrukog pisanja uzimali su se u obzir pojedini primjeri

egzonima ili skupina egzonima. Primjerice, o imenima kontinenata, država i nekih naselja pisali su: Skok (1971–74), Vratović (1983), Gostl (1985), Lončarić (1994), Brozović (1995, 2001), Vidović (2016). O načelima i dvojbama pisanja i uporabe egzonima te ispravnog pisanja endonima (osobito iz jezika koji se služe nelatiničnim pismima), uglavnom se piše tek načelno, uz malobrojne primjere koji potvrđuju probleme. S obzirom na potrebu za ujednačenim pisanjem velikog broja egzonima a ne samo nekih, očekivano ta se tematika uglavnom obrađuje u geografskim, kartografskim i leksikografskim, a rjeđe i u jezikoslovnim radovima (Modestin, /1899/, Ratković /1929/, Šenoa /1931/, Lovrić /1968/, Roglić /1967, 1972/, Cvitanović /1973–74, 1974, 1985/, Borčić /1975/, Gostl /1985/, Kalmeta /1985/, Klemenčić, Nikolić /1987/, Faričić /2003/, Brozović Rončević, Štefan /2007/, Brozović Rončević, Hećimović /2007/, Crljenko /2008/, Crljenko, Klemenčić /2011/, Vuk, Curić /2011/, Brozović Rončević /2011/, Čilaš Šimpraga, Crljenko /2017/).

Kako bi se sustavno rješavali problemi neujednačenosti pisanja i uporabe prilagođenica, potrebno je izraditi obuhvatnu znanstvenu metodologiju istraživanja egzonima. Budući da ona ne postoji, kartografi, geografi i leksikografi, koji se u svakodnevnom radu susreću s velikim brojem geografskih imena, prinuđeni su stoga prilikom odabira toponima koji će upisati u kartu ili tekst voditi se intuicijom ili rješenjima ponuđenim u drugim izvorima. Time često nehotice preuzimaju (a time i umnožavaju) toponime koji možda nisu posve potvrđeni, ujednačeni, sustavni i utemeljeni. Jedini sustavni pristup ponuđen je tek nedavno, tiskanjem dvaju priručnika o hrvatskim egzonimima (Crljenko (ur.) 2016, 2018). U njima se donose preporučene, premda ne i standardizirane, prilagođenice za sve geografske objekte smještene izvan hrvatskog jezičnog područja.

Osnovna svrha ovog rada je doprinijeti sustavnom istraživanju egzonima. Susljedno, postavljen je i cilj rada: izdvojiti otvorena pitanja/probleme o dva glavna obilježja egzonima – pisanje i uporaba – i potkrijepiti ih potvrdama iz izvora. Ti su problemi uočljivi tek analizom velikog broja egzonima. Najveći broj egzonima nalazi se u domaćim atlasima svijeta. Zato će kao izvori poslužiti svi opći i mnogi školski atlasi svijeta na hrvatskom jeziku koji se mogu pronaći u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, njih ukupno 31, te priručnik *Hrvatski egzonimi II*.

Primjenom dvije metode – komparativne i egzemplarne metode – na 36 reprezentativnih egzonima analizirat će se toponimi zabilježeni na kartama (jer su karte primarni izvori informacija u atlasu). Neće se,

¹ Pedagog Stjepan Ratković u radu *Kako da pišemo geografska imena?* (1929: 34) navodi da u pisanju "tuđih geografskih imena...ni prije 1918. god. nije bilo baš u svemu potpune i nedvoumne jedinstvenosti".

a large number of exonyms. An abundance of exonyms can be found in national world atlases. Therefore, all general and many school world atlases in the Croatian language available at the National and University Library in Zagreb – totalling 31 atlases plus the *Croatian exonyms II* reference book – will be used as sources.

Two methods – comparative and exemplary – of 36 representative exonyms will be used to analyse toponyms on maps (because maps are the primary source of information in an atlas). This means that exonyms in textual parts of atlases, tables, geographical name indexes, and illustrations will not be considered (because the complex exonym–endonym relation does not often exist in texts or illustrations – only one form of name is entered). If the same geographical feature is named by multiple toponyms on different maps of the same area within one atlas, these toponyms will be registered one after another (separated by commas). Toponyms from the larger-scale maps will be placed first. Since it is assumed there are many examples of multiplicity in writing and the use of exonyms, only selected, representative examples will be included in the table. Inconsistent and multiple toponyms found in other parts of atlases will not be registered.

The analysis will include world atlases published in the last forty years. Since then, a systematic approach on exonym-related problems has been applied at the international level. In addition, an agreement on their reduction in spoken and written use has been reached in 1970s (Second United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names in 1972) (URL 3).

2 Translated and Croatian World Atlases

Twelve comprehensive translated and Croatian world atlases for general use – some of which were printed in several editions – were published between 1974 and 2008. For the purpose of this research, all of them will be consulted. They are listed in Table 1. The analysis will include one edition of each atlas. A few Croatian world atlases published before the 1990s were produced by several publishers: *Jugoslavenski leksikografski zavod* [Yugoslav Lexicographical Institute] (earlier: *Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža* [Yugoslav Lexicographic Institute Miroslav Krleža], today *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* [Miroslav Krleža Institute of Lexicography] – LZMK), *Mladinska knjiga* (today *Mozaik knjiga*), and *Sveučilišna naklada Liber*. Since the 1990s, translated world atlases have become available, mostly produced by

commercial publishers such as *Mozaik knjiga*, *Extrade*, *Leo-Commerce*, *Ljevak*, etc. The only public institution with a multi-decade tradition of publishing Croatian world atlases is the LZMK. That is why all three editions of its *Atlas svijeta* published during the researched period will be analysed as individual sources. These are the fifth, the sixth, and the seventh editions, published from 1961 to 2008.

Publishers *Školska knjiga* and the cartographic department of *Učila* (later *Kartografija-Učila*, then *Hrvatska školska kartografija* [Croatian School Cartography]), on the other hand, produced school atlases until the 1990s. Since the 2000s, there has been an increase in the number and an improvement in diversity of school atlases (children's world atlases have also appeared). The majority of them are translated editions printed by commercial publishers. Therefore, nowadays every renowned publisher (*Školska knjiga*, *Ljevak*, *Znanje*, *Alfa*, *Profil*, etc.) has its own school atlas. From thirty atlases for children, school or home – as they are commonly titled – the analysis will include the representative ones aimed at schoolchildren, 19 of them in total. They are also listed in Table 1.

3 Open Questions on Croatian Exonyms

Many adapted names are presented in a single form, so their writing, and in most cases their use, are not controversial. In particular, this refers to the names of continents, oceans, seas, gulfs, rivers, mountains, islands, countries, historical regions, and important and old settlements. For example, one always writes *Alpe* (Alps), *Baltičko more* (Baltic Sea), *Dunav* (Danube), *Francuska* (France), *Grenland* (Greenland), *Indijski ocean* (Indian Ocean), *Karpati* (Carpathians), *Meksički zaljev* (Gulf of Mexico), *Mezopotamija* (Mesopotamia), *Prag* (Prague), *Rajna* (Rhine), *Slovačka* (Slovakia). However, there are quite a number of still-controversial exonyms. The dilemmas related to them mainly fall into one of two open questions/problems: 1) multiple writing of exonyms, which results in their uneven writing, i.e. in spelling differences of exonyms for the same endonym, 2) different use of exonyms, which results in their inconsistent use.² This has been proven by the results of this analysis presented in Table 1.

² Another problem is the repetition of the generic part in multi-word names, i.e. the ones with a proper noun and a general noun (e.g. Rio Negro River, Lago di Garda Lake, Mountain Blue Mountains). Due to the use of topographic symbols, this problem is not visible on maps. Thus, it is not considered as a separate issue here.

dakle, uzimati u obzir egzonimi u tekstualnom dijelu atlasa, u tablicama, kazalu geografskih imena ili grafičkim priložima (jer se u tekstu i grafičkim priložima najčešće se ne razaznaje složeni odnos egzonim–endonim – upisuje se samo jedan oblik imena). Ako se primijeti da se na više karata istog prostora unutar istog atlasa pojavljuje više različitih toponima, oni će se zabilježiti jedan iza drugoga (odvajati će se zarezima). Na prvome mjestu bit će toponim s karte najkrupnijeg mjerila. Pretpostavlja se da je primjera neujednačenosti u pisanju i uporabi egzonima mnogo, pa će se u tablicu upisivati samo odabrani, reprezentativni primjeri. Nedosljednost pisanja i uporabe egzonima primijećena u drugim dijelovima atlasa neće se bilježiti.

Analizom će se obuhvatiti atlas svijeta objavljeni u posljednjih četrdesetak godina. Od tada se na međunarodnoj razini sustavno pristupilo rješavanju problema vezanih uz egzonime. Također, tada je postignut dogovor o njihovom smanjivanju u svakodnevnoj govornoj i pisanoj uporabi (na Drugoj konferenciji UN-a o standardizaciji geografskih imena 1972) (URL 3).

2. Prijevodni i domaći atlas svijeta

Od 1974. do 2008. objavljeno je 12 opsežnih prijevodnih i domaćih atlasa svijeta za opću uporabu, od kojih su neki tiskani u više izdanja. Svi će oni poslužiti za potrebe ovog istraživanja. Njihov popis nalazi se u tablici 1. Pritom će se analizirati po jedno izdanje svakog atlasa. Malobrojne domaće opće atlase svijeta objavljene do 1990-ih izrađivalo je nekoliko izdavačkih kuća: Jugoslavenski leksikografski zavod (ranije i Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža; danas Leksikografski zavod Miroslav Krleža – LZMK), Mladinska knjiga (danas Mozaik knjiga) i Sveučilišna naklada Liber. Od 1990-ih pojavljuje se više prijevodnih atlasa svijeta, objavljenih većinom u privatnim izdavačkim kućama: Mozaik knjiga, Extrade, Leo-Commerce, Ljevak i dr. Jedina javna ustanova koja ima višedesetljetnu tradiciju izdavanja domaćih atlasa svijeta je LZMK. Zato će se u istraživanje uvrstiti sva izdanja Atlas svijeta LZMK-a koja su objavljena u istraživanom razdoblju kao posebni izvori. Riječ je o trima izdanjima (5., 6. i 7.), koji su objavljeni u razdoblju od 1961. do 2008.

Što se školskih atlasa tiče, do 1990-ih izdavačka kuća Školska knjiga i kartografski odjel tvrtke Učila (poslije zasebni izdavač Kartografija–Učila, zatim Hrvatska školska kartografija) bile su najvažniji izdavači. Od 2000-ih primjetan je porast broja školskih atlasa i pojavljivanje dječjih atlasa, te njihova veća raznovrsnost.

Izrađuju se uglavnom u privatnim izdavačkim kućama kao prijevodna izdanja. Tako svaka istaknutija izdavačka kuća danas ima svoj školski atlas (Školska knjiga, Ljevak, Znanje, Alfa, Profil i dr.). Od tridesetak atlasa za djecu, školu ili dom, kako se najčešće nazivaju, u istraživanju će se koristiti oni namijenjeni školskoj dobi koji su ujedno i reprezentativni, njih 19. Njihov se popis također nalazi u tablici 1.

3. Otvorena pitanja vezana uz hrvatske egzonime

Mnoge prilagođenice pojavljuju se u samo jedan obliku pa njihovo pisanje, a najčešće ni uporaba, nije sporno. Ponajprije je riječ o imenima kontinenata, oceana, mora, velikih zaljeva, rijeka, planina, otoka, država, povijesnih regija, važnih i starih naselja. Primjerice, uvijek pišemo Alpe, Baltičko more, Dunav, Francuska, Grenland, Indijski ocean, Karpati, Meksički zaljev, Mezopotamija, Prag, Rajna, Slovačka. Međutim, postoji priličan broj egzonima o kojima i danas postoje nedoumice. One uglavnom pripadaju jednom od dva otvorena pitanja/problema vezana uz egzonime, a to su: 1) višestruko pisanje egzonima (višeimenost), koje rezultira njihovim neujednačenim pisanjem, odnosno različitim pisanjem više egzonima za isti endonim, 2) različita uporaba egzonima, koja rezultira njihovim nedosljednom uporabom.² Njih potvrđuju i rezultati ove analize predstavljeni u tablici 1.

Višestruko pisanje egzonima

Najrašireniji i na kartama najvidljiviji problem je neujednačeno pisanje egzonima. Ono je rezultat višeimenosti, tj. postojanja više prilagođenih geografskih imena za isti geografski objekt. Osim hrvatskih prilagođenica, na našim se kartama prijevodnih atlasa pronalaze i strane prilagođenice, najčešće engleske, njemačke, francuske i ruske, ovisno o izvorniku. U različitim se starijim i novijim hrvatskim kartografskim, leksikografskim, geografskim i jezikoslovnim izvorima, primjerice, mogu pronaći: Balhaško jezero, Balkaško jezero i Balqaško jezero (izvorno Balqaş köli i Balhaš); Beirut, Bejrut, Bairut, Bayrut i Beyrouth (izvorno Bayrūt); Huang Ho, Huangho, Huanghe, Hoangho, Žuta rijeka (izvorno Huang He); Moluci, Moluki,

² Problem predstavlja i ponavljanje generičkog dijela imena u višerječnim imenima koja se sastoje od vlastitog imena i opće imenice (npr. rijeka Rio Negro, jezero Lago di Garda, planina Blue Mountains). Budući da se zbog uporabe topografskih znakova taj problem ne pojavljuje na kartama, ovdje se ne izdvaja kao poseban problem.

Table 1 Toponyms registered in reviewed sources.
Tablica 1. Toponimi zabilježeni u pregledanim izvorima.

World atlas/ Atlas svijeta		Registered toponym(s)/ Zabilježeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Alexandria/ Aleksandrija	Algiers (town)/ Alžir (grad)	Appalachian Mts, Appalachians / Apalačko gorje, Apalači	Ashgabat/ Ašgabat	The Bahamas (country)/ Bahami (država)	Lake Balkhash/ Balhaško jezero	Vienna/ Beč	Brazilian Highlands/ Brazilsko visočje	Damascus / Damask	Dniester/ Dnjestar	Sea of Galilee/ Genezaretsko jezero	Guiana Highlands/ Gvajansko gorje
General atlases/ Opći atlasi														
Atlas svijeta	Mozaik knjiga	2008	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija)	Al-Jazā'ir (Alžir)	Appalachian, Apalačko gorje	Ašgabat (Ašhabad)	Bahami	Balhaško jezero	Wien (Beč)	Brazilska visoravan	Dimašq (Damask)	Dnjestar	Tiberijadsko jezero (Galilejsko jezero)	Gvajansko gorje
Atlantika	Mozaik knjiga	2007	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija), Al-Eskandrija	Al-Jazā'ir (Alžir)	Appalachian Mts	Ašgabat (Ašhabad)	Bahami	Balhaško jezero	Wien (Beč)	Brazilska visoravan	Dimašq (Damask)	Dnjestar	Y. Kinneret	Gvajansko gorje
Atlas svijeta (7. izd.)	LZMK	2006	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija)	El-Jazā'ir (Alžir)	Apalačko gorje	Asgabat	Bahami	Balqaško jezero	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	Dnister, Nistru (Dnjestar)	Galilejsko jezero	Gvajansko visočje
Veliki obiteljski atlas svijeta	Ljevjak	2004	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija)	Al-Jazā'ir (Alžir)	Appalachian Mountains (Apalači)	Ašgabat (Ašhabad)	Bahami	Balhaško jezero	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	Dnester (Dnjestar)	Genezaretsko (Galilejsko) jezero	Gvajansko gorje
Veliki atlas svijeta	Leo-Commerce	2003	El-Iskandarīyah (Aleksandrija)	Al-Jaza'ir (Alžir)	Appalachian Mountains	Ašhabad	Bahami	Balhaško jezero	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimashq (Damask)	Dnjestar	Galilejsko jezero	Gvajansko visočje, Gvajansko gorje
Enciklopedijski atlas svijeta	Extrade	1997	Aleksandrija	Alžir	Appalachian Mts, Gorje Apalachi	Ašhabad	Bahami	Balhaško jezero	Wien (Beč)	Brazilska visoravan, Brazilsko visočje	Dimashq (Damask)	Dnjestar	Galilejsko jezero	Gvajanska visoravan, Gvajansko visočje

Registered toponym(s) / Zabilježeni toponim(i)													
World atlas / Atlas svijeta	Publisher / Izdavač	Year / Godina	Alexandria / Aleksandrija	Algiers (town) / Alžir (grad)	Appalachian Mts, Appalachians / Apalačko gorje, Apalači	Ashgabat / Ašgabat	The Bahamas (country) / Bahami (država)	Lake Balkhash / Balhaško jezero	Vienna / Beč	Brazilian Highlands / Brazilsko visočje	Damascus / Damask / Dnjestar	Sea of Galilee / Genezaretsko jezero	Guiana Highlands / Gvajansko gorje
General atlases / Opći atlas													
Atlas svijeta 2000: novi pogled na Zemlju / Veliki atlas svijeta	Mozaik knjiga	1998, 2003	Al-Iskandariya (Aleksandrija)	Al Jazā'ir (Alžir)	Appalachian Mountains, Apalačko g.	Ašgabat (Ašhabad)	Bahama	(Balqash Köi) Balhaško jezero	Wien (Beč)	Brazilsko gorje	Dimašq (Damask)	Yam Kinneret	Gvajansko gorje
Atlas svijeta (6. izd.)	JLZ Miroslav Krleža	1988	Al-Iskandariyah (Aleksandrija)	El Djazā'ir (Alger)	Appalachian	Ašhabad	Bahama	Balkaško jez.	Wien (Beč)	Planalto do Brasil, Brazilsko visočje	Dnister (Dnestr)	Yam Kinneret (Genezaretsko jez.)	Gvajansko gorje
Zemljopisni atlas: svijet u brojkama; zemlja i svemir; države svijeta	Mladinska knjiga	1985	Al-Iskandariyah (Aleksandrija)	El Djazā'ir (Alger)	Appalachian	Ašhabad	Bahama	Balhaško j., J. Balhaš	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	-	Gvajansko gorje
Atlas svijeta: novi pogled na Zemlju	Liber	1978	Al-Iskandariya (Aleksandrija)	El Djazā'ir (Alger)	Appalachian	Ašhabad	Bahama	Balkaško j., Balhaško jez.	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	Yam Kinneret	Gvajansko gorje
Veliki atlas svijeta	Prosveta-Mladinska knjiga	1974	El-Iskandariya (Aleksandrija)	Alger	Appalachian	Ašhabad	Bahama	Balhaš	Wien (Beč)	Planalto do Brasil (Brazilsko visočje)	Dimachq (Damask)	Tiberijsko j. (Galilejsko j.)	Macizo de las Guayanas (Gvajansko gorje)
Atlas svijeta (5. izd.)	JLZ	1974	El-Iskandariya (Aleksandrija)	Alger	Appalachian	Ašhabad	Bahama	Balkaško jez.	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimashq (Damask)	Genezaretsko j.	Gvajansko gorje

World atlas / Atlas svijeta		Registered toponym(s) / Zabilježeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Alexandria/ Aleksandrija	Algiers (town)/ Alžir (grad)	Appalachian Mts, Appalachians / Apalačko gorje, Apalači	Ashgabat/ Ašgabat	The Bahamas (country)/ Bahami (država)	Lake Balkhash/ Balhaško jezero	Vienna/ Beč	Brazilian Highlands/ Brazilsko visočje	Damascus / Damask	Dniester/ Dnjestar	Sea of Galilee/ Genezaretsko jezero	Guiana Highlands/ Gvajansko gorje
School atlases / Školski atlasi														
Geografski atlas za gimnazije i strukovne škole	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2014	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija)	El-Jazā'ir (Alžir)	Apalačko gorje, Appalachian (Apalačko gorje)	Asgabat (Ašhabad)	Bahama	Balqaško jez. (Balkaško jez.)	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	Dniester (Dnjestar), Nistru (Dnjestar), Dnjestar	Genezaretsko jezero	Gvajansko gorje
Zemlja i čovjek: geografski atlas za osnovnu školu	Profil	2011	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija)	El-Jazā'ir (Alžir)	Apalačko gorje	Asgabat	Bahami	Balqaško j.	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq	Dnjestar	-	Gvajansko visočje
Geografski atlas za osnovnu školu	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2013	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija)	El-Jazā'ir (Alžir)	Appalachian, Apalačko gorje	Asgabat (Ašhabad)	Bahama	Balqaško jez. (Balkaško jez.)	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	Dnjestar (Nistru)	-	Gvajansko gorje
Atlas svijeta	Egmont	2009	Aleksandrija	Alžir	Gorje, Appalachian, Appalachian Mts	Ašhabad	Bahami	Balkaško jezero	Beč (Wien)	-	Damask	-	-	Gvajansko gorje
Geografski atlas za osnovnu i srednje škole	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2008	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija)	El-Jazā'ir (Alžir)	Apalačko gorje, Appalachian (Apalačko gorje)	Asgabat (Ašhabad)	Bahama	Balqaško jez. (Balkaško jez.)	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	Dniester (Dnjestar), Nistru (Dnjestar), Dnjestar	Genezaretsko jezero	Gvajansko gorje
Geografski atlas za srednje škole	Školska knjiga	2005	Al-Iskandarīyah (Aleksandrija)	Al-Jazā'ir (Alžir)	Appalachian Mts (Apalačko gorje)	Ašgabat (Ašhabad)	Bahami	Balkaško jezero	Wien (Beč)	Brazilsko gorje	Dimašq (Damask)	Dniestro (Dnjestar)	-	Gvajansko gorje

Registered toponym(s) / Zabilježeni toponim(i)														
World atlas / Atlas svijeta	Year / Godina	Publisher / Izdavač	Alexandria / Aleksandrija	Algiers (town) / Alžir (grad)	Appalachian Mts, Appalachians / Apalačko gorje, Apalači	Ashgabat / Ašgabat	The Bahamas (country) / Bahami (država)	Lake Balkhash / Balhaško jezero	Vienna / Beč	Brazilian Highlands / Brazilsko visočje	Damascus / Damask	Dniester / Dnjestar	Sea of Galilee / Genezaretsko jezero	Guiana Highlands / Gvajansko gorje
School atlases / Školski atlasi														
Geografski atlas svijeta za škole i dom	2005	Europapress holding	Al-Iskandarīya (Aleksandrija)	Al-Jazā'ir (Alžir)	Appalachian Mountains (Apalači)	Ašgabat (Ašhabad)	Bahami	Balhaško jezero	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	Dnešter (Dnjestar)	–	Gvajansko gorje
Zemljopisni školski atlas	2004	Ljevjak	Al Iskandarīyah (Aleksandrija)	El Djazair (Alžir)	Appalachian	Ašhabad	Bahama	ozero Balhaš	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimashq	Dneštr, Dništer	Genezaretsko jezero	Gvajansko gorje
Atlas svijeta	2004	Novum-VBZ	Alexandria	Alžir, Al Jazat (Alžir)	Apalačko gorje	Ašgabat	Bahami	Jezero Balhaš	Wien (Beč)	Visoravan Central	Damascus	Dnjestar	–	Gvajansko gorje
Zemljopisni atlas za osnovnu školu	2003	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	Aleksandrija	Alžir (El Djazair), Alžir	Apalači, Apalačko gorje	Ašgabat	Bahami	Balkaško jezero	Beč (Wien)	Brazilsko visočje	Damask	Dnjestar	Genezaretsko j.	Gvajansko gorje
Priručni atlas svijeta	2003	Mozak knjiga	Aleksandrija	Al Jaza'ir (Alžir)	Apalačko gorje	Ašhabad	Bahama	Balkaško jezero	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimašq (Damask)	Dnjestar	Jezero Tiberias	Gvajansko gorje
Slikovni atlas svijeta	2002	Extrade	El Iskandarīya (Aleksandrija)	El Djazair (Alžir)	Appalachian Mountains	Ašhabad	Bahami	Balhaško jezero	Wien (Beč)	–	Dimashq (Damask)	Dneštr	Jezero Kinneret	–
Atlas svijeta za školu i dom	2000	Mozaik knjiga	Al Iskandarīyah (Aleksandrija)	Al Čazā'ir (Alžir)	Appalachian Mts (Apalačko gorje)	Ašhabad	Bahama	Balkaško jezero	Wien (Beč)	Brazilsko gorje	Dimašq (Damask)	Dništer	–	Gvajansko gorje

World atlas/ Atlas svijeta		Registered toponym(s) / Zabijeljeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Alexandria/ Aleksandrija	Algiers (town)/ Alžir (grad)	Appalachian Mts, Appalachians / Apalačko gorje, Apalači	Ashgabat/ Ašgabat	The Bahamas (country)/ Bahami (država)	Lake Balkhash/ Balhaško jezero	Vienna/ Beč	Brazilian Highlands/ Brazilsko visočje	Damascus / Damask	Dniester/ Dnjestar	Sea of Galilee/ Genezaretsko jezero	Guiana Highlands/ Gvajansko gorje
School atlases / Školski atlasi														
Školski atlas / Veliki geografski atlas	Alfa	2000, 2007, 2009	Al-Iskandariyah (Aleksandrija)	Al-Ġazā'ir (Alžir)	Appalachian	Ašhabad	Bahami	Balhaško j.	Wien (Beč)	Brazilsko gorje	Dimašq (Damask)	Dnjestr	-	Gvajansko gorje
Veliki školski atlas	Znanje	2000, 2004, 2007	Aleksandrija	Alžir	Apalači	Ašgabat	Bahami	Balkaško j.	Beč (Wien)	Brazilsko visočje	Damask (Dimašq)	Dnjestar	Tiberijsko j.	Gvajansko gorje
Veliki slikovni atlas svijeta za školu i dom	Mladinska knjiga	1993	Aleksandrija	Alger	Appalachian Mts	Ašhabad	Bahama	J. Balhaš	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Damask	-	-	Gvajansko gorje
The Times atlas svijeta za školu i dom	Cankarjeva založba–The Times	1991	Al-Iskandariyah (Aleksandrija)	El Djezair (Alžir)	Appalachian Mountains	Ašhabad	Bahama, Bahamsko otočje	Balhaško jezero	Wien (Beč)	-	Dimashq (Damask)	Dnestr	Yam Kinneret (Galilejsko jezero)	-
Školski atlas za nastavu zemljopisa u osnovnoj školi za V, VI, VII i VIII razred	Tlos–Mladost	1977	Aleksandrija	Alžir	Appalachian	Ašhabad	Bahamski o.	Balkaško jez.	Beč	Brazilsko visočje	Damask	Dnjestar	Genezaretsko j.	Gvajansko g.
Nаш svijet: zemljopisni atlas svijeta za osnovnu školu	Školska knjiga	1973	El-Iskandariya (Aleksandrija)	Alger	Appalachian	Ašhabad	otoci: Bahamski oi (država od 1973)	Jez. Balhaš	Wien (Beč)	Brazilsko visočje	Dimachq	Dnister (Dnistr)	-	Gvajansko gorje
Endonym/ Izvorno ime			Al-Iskandariya	Al-Ġazā'ir	Appalachian Mountains (Appalachians)	Ašgabat	The Bahamas	Balqaš kōli, Balhaš	Wien	Planalto Brasileiro	Dimašq (Aš-Šam)	Dnister, Nistru (Nistrul)	Yam Kinneret, Buḡayrat Ṭabariya	Macizo de las Guayanas, Guiana Highlands, Planalto das Guianas

World atlas/ Atlas svijeta		Registered toponym(s)/ Zabilježeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Hawaiian Islands/ Havaji (otoci)	Istanbul/ Istanbul	Cayman Islands/ Kajmanski otoci	Kiev/ Kijev	Cocos Islands/ Keeling Islands/ Kokosovi otoci, Keelingovi otoci	Lake Ladoga/ Ladoško jezero, Ladoga	Hungary/ Mađarska	Myanmar/ Mjanmar	Moluccas/ Moluci	Nauplia/ Naupliji	Windward Islands (Antilles)/ Privjetrinski otoci (u Antilima)	Rome/ Rim
General atlases/ Opći atlas														
Atlas svijeta	Mozaik knjiga	2008	Havajsko otočje, Havaji	Istanbul, Istanbul, Istanbul (Carigrad)	Kajmansko otočje	Kyjiv, Kyjiv (Kijev)	Otočje Cocos	Ladoško jezero	Mađarska	Mijanmar, Mijanmar (Burma)	Molučki otoci	Nafplio	Otočje Windward	Roma (Rim)
Atlantika	Mozaik knjiga	2007	Otočje Havaji	Istanbul (Carigrad)	Kajmansko otočje	Kyjiv (Kijev)	Otok Keeling, Otok Cocos	Ladoško jezero	Mađarska	Mijanmar (Burma)	Molučki otoci	Nafplio	-	Roma (Rim)
Atlas svijeta (7. izd.)	LZMK	2006	Havajsko otočje	Istanbul (Carigrad)	Oi Cayman	Kyjiv (Kijev)	Oi Cocos	Ladoško jezero	Mađarska	Mijanmar	Moluci	Náplio	Oi Windward (Privjetrinski oi)	Roma (Rim)
Veliki obiteljski atlas svijeta	Ljevak	2004	Havajski otoci	Istanbul (Carigrad)	Kajmansko otočje	Kiiv (Kijev)	Kokosovi otoci	Jezero Ladoga	Mađarska	Mianmar	Moluci	-	Oi Windward (Privjetrinski otoci)	Roma (Rim)
Veliki atlas svijeta	Leo-Commerce	2003	Havaji (Havaji)	Istanbul (Carigrad)	Otočje Cayman	Kyiv (Kijev)	Otočje Cocos	Jezero Ladoga	Mađarska	Mianmar	Moluci	Náplio	Otoci privjetrine	Roma (Rim)
Enciklopedijski atlas svijeta	Extrade	1997	Havaji	Istanbul	Kajmanski otoci	Kijev	Kokosovi otoci	Ladoško jezero	Mađarska	Mianmar	Moluci	-	-	Roma (Rim)
Atlas svijeta 2000: novi pogled na Zemlju / Veliki atlas svijeta	Mozaik knjiga	1998, 2003	Hawaiian Islands (Havajsko otočje)	Istanbul (Carigrad)	Cayman Islands	Kiiv (Kijev)	Cocos I.	Ladoškoe ozero (Jezero Ladoga)	Mađarska	Mianma	Molučki otoci (Maluku)	Nafplio	Windward Islands	Roma (Rim)
Atlas svijeta (6. izd.)	JLZ Miroslav Krleža	1988	Havaji (Havaji)	Istanbul (Carigrad)	Oi Cayman	Kyjiv (Kijev)	Oi Cocos	Jezero Ladoga	Mađarska	Burma (do 1989)	Moluci	Navplion	Oi Windward (Oi Privjetrine)	Roma (Rim)
Zemljopisni atlas: svijet u brojkama; zemlja i svemir; države svijeta	Mladinska knjiga	1985	Havajsko otočje	Istanbul	Oi Cayman	Kiev (Kiiv)	Oi Cocos	J. Ladoga	Mađarska	Burma (do 1989)	Moluci	Navplion	Oi Windward (Oi Privjetrine)	Roma (Rim)

World atlas/ Atlas svijeta		Registered toponym(s)/ Zabilježeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Hawaiian Islands/ Havaji (otoci)	Istanbul/ Istanbul	Cayman Islands/ Kajmanski otoci	Kiev/ Kijev	Cocos Islands/ Keeling Islands/ Kokosovi otoci, Keelingovi otoci	Lake Ladoga/ Ladoško jezero, Ladoga	Hungary/ Mađarska	Myanmar/ Mjanmar	Moluccas/ Moluci	Nauplia/ Nauplij	Windward Islands (Antilles)/ Privjetrinski otoci (u Antilima)	Rome/ Rim
General atlases/ Opći atlas														
Atlas svijeta: novi pogled na Zemlju	Liber	1978	Havajsko otočje, Havajski oi.	Istanbul	Cayman Is.	Kiev	Oi Cocos	J. Ladoga	Mađarska	Burma (do 1989)	Moluci	Návp lion	Oi Privjetrine	Roma (Rim)
Veliki atlas svijeta	Prosveta-Mladinska knjiga	1974	Havaji	Istanbul (Carigrad)	Cayman Is.	Kiev (Kiiv)	Cocos Is.	Ladožsko ozero	Mađarska	Burma (do 1989)	Maluku (Moluci)	Návp lion	Otoci Windward (Otoci privjetrine)	Roma (Rim)
Atlas svijeta (5. izd.)	JLZ	1974	Havajsko otočje	Istanbul (Carigrad)	Cayman	Kiev	Oi Cocos (Keeling)	Jezero Ladoga	Mađarska	Burma (do 1989)	Moluci	Návp lion	Oi Windward (Oi privjetrine)	Roma (Rim)
School atlases/ Školski atlas														
Geografski atlas za gimnazije i strukovne škole	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2014	Havajsko otočje	Istanbul	Oi Cayman	Kyiv (Kijev)	-	Jezero Ladoga	Mađarska	Mjanmar	Moluci	Nafplio	Windward Islands (Otoci privjetrine), Oi privjetrine	Roma (Rim)
Zemlja i čovjek: geografski atlas za osnovnu školu	Profil	2011	Havajsko otočje	Istanbul (Carigrad)	-	Kyiv (Kijev)	-	Ladoško jezero	Mađarska	Mijanmar	Moluci	-	-	Roma (Rim)
Geografski atlas za osnovnu školu	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2013	Havajsko otočje, Havajski otoci	Istanbul	Oi. Cayman	Kyiv (Kijev)	O. Kokos	Jez. Ladoga	Mađarska	Mjanmar, Mjanmar (Burma)	Moluci	-	Oi privjetrine	Roma (Rim)
Atlas svijeta	Egmont	2009	O. Havaji	Istanbul	Kajmanski o.	Kijev	-	Jezero Ladoga	Mađarska	Mjanma (Burma)	Maluku (Moluccas)	-	-	Rim

World atlas / Atlas svijeta		Registered toponym(s) // Zabilježeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Hawaiian Islands/ Havaji (otoci)	Istanbul/ Istanbul	Cayman Islands/ Kajmanski otoci	Kiev/ Kijev	Cocos Islands, Keeling Islands/ Kokosovi otoci, Keelingovi otoci	Lake Ladoga/ Ladoško jezero, Ladoga	Hungary/ Mađarska	Myanmar/ Mjanmar	Moluccas/ Moluci	Nauplia/ Nauplij	Windward Islands (Antilles)/ Privjetrinski otoci (u Antilima)	Rome/ Rim
School atlases / Školski atlas														
Geografski atlas za osnovnu i srednje škole	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2008	Havajsko otočje	Istanbul	Oi Cayman (Kajmanski otoci)	Kyiv (Kijev)	-	Jez. Ladoga	Mađarska	Mijanmar	Moluci	Nafplio	Windward Islands (Otoci privjetrine)	Roma (Rim)
Geografski atlas za srednje škole	Školska knjiga	2005	Havajski o.	Istanbul (Carigrad)	O. Cayman	Kyiv (Kijev)	O. Cocos	Jezero Ladoga	Mađarska	Mianmar	Moluci	-	Windward Islands (Otoci privjetrine)	Roma (Rim)
Geografski atlas svijeta za škole i dom	Europapress holding	2005	Havajski otoci	Istanbul (Carigrad)	Kajmansko otočje	Kiiv (Kijev)	O. Kokos	Jezero Ladoga	Mađarska	Mianmar	Moluci	-	Oi Windward (Privjetrinski otoci)	Roma (Rim)
Zemljopisni školski atlas	Ljevak	2004	Havajsko otočje	Istanbul	Cayman Islands	Kyiv (Kijev)	Cocos Islands	Jezero Ladogo, Ladožskoe ozero	Mađarska	Mianmar	Kepulauan Maluku	-	-	Roma (Rim)
Atlas svijeta	Novum-VBZ	2004	Havajski otoci	Istanbul	Kajmanski otoci	Kiev (Kijev)	Otoci Cocos	Jezero Ladoga	Mađarska	Mijanmar (Burma)	Moluccas	Nafplio	Ilhas de Barlavento	Roma (Rim)
Zemljopisni atlas za osnovnu školu	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2003	Havajski o.	Istanbul	Cayman o.	Kijev	Oi Kokos	Ladoga j.	Mađarska	Mianmar (Burma)	Moluci	-	Otoci privjetrine	Rim (Roma)
Priručni atlas svijeta	Mozak knjiga	2003	Havajsko otočje	Istanbul	Kajmanski otoci	Kiiv (Kijev)	O. Cocos	Jezero Ladoga	Mađarska	Mijanmar	Maluku (Molučki otoci)	Náfplio	Privjetrinsko otočje	Roma (Rim)
Slikovni atlas svijeta	Extrade	2002	Havajsko otočje	Istanbul	Cayman	Kijev	-	Ladoško jezero	Mađarska	Mianmar	Moluci	Návpليون	Otoci Windward (Otoci Privjetrine)	Roma (Rim)

World atlas / Atlas svijeta		Registered toponym(s) / Zabilježeni topomim(i)												
Title / Naslov	Publisher / Izdavač	Year / Godina	Hawaiian Islands / Havaji (otoci)	Istanbul / Istanbul	Cayman Islands / Kajmanski otoci	Kiev / Kijev	Cocos Islands / Keeling Islands / Kokosovi otoci, Keelingovi otoci	Lake Ladoga / Ladoško jezero, Ladoga	Hungary / Mađarska	Myanmar / Mjanmar	Moluccas / Moluci	Nauplia / Nauplij	Windward Islands (Antilles) / Privjetrinski otoci (u Antilima)	Rome / Rim
School atlases / Školski atlasi														
Atlas svijeta za školu i dom	Mozaiik knjiga	2000	Havaji	Istanbul (Carigrad)	O. Cayman	Kyiv (Kijev)	O. Cocos	Ladoško jezero	Mađarska	Mianma (Burma)	Moluci	-	-	Roma (Rim)
Veliki geografski atlas	Alfa	2000, 2007, 2009	Havajski oi.	Istanbul (Carigrad)	O. Kayman	Kyiv (Kijev)	Cocos oi., Keeling oi.	J. Ladoga	Mađarska	Mianma	Molučki oi.	Nafplio	-	Roma (Rim)
Veliki školski atlas	Znanje	2000, 2004, 2007	Havaji	Istanbul, Istanbul	Kajmanski otoci	Kijev	Otočje Cocos (Keeling)	J. Ladoga	Mađarska	Mjanmar	Moluci (Maluku)	Nafplio	Otoci privjetrine	Rim (Roma)
Veliki slikovni atlas svijeta za školu i dom	Mladinska knjiga	1993	Havajsko otočje	Istambul	Caymansko otočje	Kiev	Oi Cocos	-	Mađarska	Burma (Myanmar)	Moluci	-	-	Roma (Rim)
The Times atlas svijeta za školu i dom	Cankarjeva založba - The Times	1991	Havaji	Istanbul	Otoci Cayman	Kiev	Cocos	Ladoško jezero	Mađarska	Unija Mianma, Mianma (Burma)	Moluci	Návpليون	Otoci Windward (Otoci Privjetrine)	Roma (Rim)
Školski atlas za nastavu zemljopisa u osnovnoj školi za V, VI, VII i VIII razred	Tlos - Mladost	1977	Havajsko otočje	Istanbul	-	Kijev	O. Kokos	J. Ladoga	Mađarska	Burma (do 1989)	Moluci	-	-	Rim
Naš svijet: zemljopisni atlas svijeta za osnovnu školu	Školska knjiga	1973	-	Istanbul, Istanbul (Carigrad)	-	Kiiv (Kijev)	-	Jez. Ladoga	Mađarska	Burma (do 1989)	Maluku	Návpليون	-	Roma (Rim)
Endonym / Izvorno ime			Hawaiian Islands (Hawaii)	Istanbul	Cayman Islands (Caymans)	Kyiv	Cocos Islands (Keeling Islands)	Ladoškoe ozero (Ladoga), Luadogu, Laatokka	Magyarország	Myanma, Myanmar	Kepulauan Maluku	Návpليون (Nauplion)	Windward Islands (Windward), Îles du Vent	Roma

World atlas / Atlas svijeta		Registered toponym(s) / Zabilježeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Solomon Islands/ Salomonovi i Otoci	Saint Helena/ Sveta Helena	Sao Tome and Principe/ Sveti Toma i Princ	Timișoara/ Temišvar	Tien Shan, Tian Shan/ Tjensan, Tjanšan	Gulf of Tonkin/ Tonkinski zaljev	Trieste/ Trst	Rub' al-Khali/ Velika arapska pustinja	Great Slave Lake/ Veliko slavsko jezero	Western Australia/ Zapadna Australija	Cabo Verde (Cape Verde)/ Zelenortski Otoci	Yellow River (Huang He)/ Žuta rijeka
General atlases / Opći atlas														
Atlas svijeta	Mozaik knjiga	2008	Solomonovi Otoci	Sveta Helena	Sveti Toma i Princip	Timișoara (Temišvar)	Tien Shan	Tonkinski zaljev, Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Rub' al-Khālī (Velika pješčana pustinja)	Veliko ropsko jezero	Zapadna Australija	Kapverdski Otoci	Hoangho, Žuta rijeka
Atlantika	Mozaik knjiga	2007	Solomonovi Otoci	Sveta Helena	Sveti Toma i Princip	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	ar-Rub' al-Hālī (Velika pješčana pustinja)	Jezero Great Slave	Western Australia (Zapadna Australija)	Kapverdski Otoci	Hoangho (Žuta rijeka)
Atlas svijeta (7. izd.)	LZMK	2006	Salomonski Otoci	St. Helena	Sveti Toma i Prinsipe	Timișoara	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	ar-Rub' al-Hālī	Veliko ropsko jezero	Western Australia	Kapverdski Otoci	Huang Ho
Veliki obiteljski atlas svijeta	Ljevak	2004	Solomonski Otoci	Otok Sveta Helena	Sveti Toma i Princip	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar-Rub' al-Hālī (Velika arapska pustinja)	Great Slave Lake (Veliko ropsko jezero)	Zapadna Australija, Western Australia (Zapadna Australija)	Zelenortski Otoci	Huang He (Žuta rijeka)
Veliki atlas svijeta	Leo-Commerce	2003	Solomonski Otoci	Sveta Helena	Sveti Toma i Princip	Timișoara	Tien Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Velika arapska pustinja (Ar Rub' al-Khālī)	Jezero Great Slave	Western Australia	Zelenortski Otoci, Kapverde	Huang He (Žuta rijeka)
Enciklopedijski atlas svijeta	Extrade	1997	Solomonski Otoci	-	Sveti Toma i Princip	Timișoara (Temišvar)	Tien Shan	Tonkinski zaljev	Trieste	Ar Rub al Khali (Pješčana pustinja)	Jezero Great Slave	Zapadna Australija	Zelenortska Republika	Huang
Atlas svijeta 2000: novi pogled na Zemlju / Veliki atlas svijeta	Mozaik knjiga	1998, 2003	Solomonski Otoci	Sv. Helena	San Tome i Prinsipe	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	ar-Rub' al-Hālī	Great Slave Lake (Veliko ropsko jezero)	Western Australia	Kapverdska Republika	Huang He (Žuta rijeka)

World atlas/ Atlas svijeta		Registered toponym(s)/ Zabilježeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Solomon Islands/ Salomonov i Otoci	Saint Helena/ Sveta Helena	Sao Tome and Principe/ Sveti Toma i Princ	Timișoara/ Temišvar	Tien Shan, Tian Shan/ Tjensan, Tjanšan	Gulf of Tonkin/ Tonkinski zaljev	Trieste/ Trst	Rub' al-Khali/ Velika arapska pustinja	Great Slave Lake/ Veliko slavonsko jezero	Western Australia/ Zapadna Australija	Cabo Verde (Cape Verde)/ Zelenortski Otoci	Yellow River (Huang He)/ Žuta rijeka
General atlases/ Opći atlas														
Atlas svijeta (6. izd.)	JLZ Miroslav Krleža	1988	Solomoni	Saint Helena	San Tome i Prinsipe	Timișoara	Tian Shan	Tonkinski zaljev, Zaljev	Trieste (Trst)	Ar-Rub' al-Hālī	J. Great Slave	Western Australia	Kapverdski Otoci	Huang
Zemljopisni atlas: svijet u brojkama; zemlja i svemir; države svijeta	Mladinska knjiga	1985	Solomonski Otoci	St Helena	São Tomé i Príncipe	Timișoara	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar-Rub' al-Hālī (Velika arapska pustinja)	J. Great Slave	Zapadna Australija	otoci: Kapverdski oi	Huang He (Žuta rijeka)
Atlas svijeta: novi pogled na Zemlju	Liber	1978	otoci: Solomonski oi. (država od 1978)	St. Helena	São Tomé i Príncipe	Timișoara	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar-Rub' al-Hālī (Ar-Rimāl)	Great Slave Lake, J. Great Slave	Zapadna Australija	Zelenortski oi.	Huang He (Huang Ho)
Veliki atlas svijeta	Prosveta-Mladinska knjiga	1974	otoci: Solomon Islands (Otoci Solomon) (država od 1978)	St. Helena	otoci: São Tomé, Príncipe (država od 1975)	Timișoara	Tjan šan	Vinh Bâc Viêt (Tonkinski zaljev)	Trieste (Trst)	Rub' al Khālī	Great Slave Lake	Western Australia	Cape Verde Is. (Kapverdski otok) (država od 1975)	Huang He
Atlas svijeta (5. izd.)	JLZ	1974	otoci: Oi Solomon (država od 1978)	Saint Helena	otoci: São Tomé, Príncipe (država od 1975)	Timișoara	Tien Shan	Zaljev Tonkin	Trieste (Trst)	Ar-Rab' al-Khālī	J. Great Slave	Western Australia	Kapverdski otoci (država od 1975)	Huang (Žuta rijeka)
School atlases/ Školski atlas														
Geografski atlas za gimnazije i strukovne škole	Školska knjižarstva Hrvatska školska kartografija	2014	Solomonovi otoci	Sv. Helena	Sveti Toma i Princ	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Pješčana pustinja ar-Rub' al-Hali (Ruba el Kali)	Great Slave Lake (Vel. Ropsko jez.)	Western Australia (Zapadna Australija), Zapadna Australija	Kapverdski (Zelenortski) Republika	Huang Ho (Hoangho)

World atlas/ Atlas svijeta		Registered toponym(s)/ Zabilježeni toponim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Solomon Islands/ Salomonov i Otoci	Saint Helena/ Sveta Helena	Sao Tome and Principe/ Sveti Toma i Princ	Timișoara/ Temišvar	Tien Shan, Tian Shan/ Tjensan, Tjanshan	Gulf of Tonkin/ Tonkinski zaljev	Trieste/ Trst	Rub' al-Khali/ Velika arapska pustinja	Great Slave Lake/ Veliko slavonsko jezero	Western Australia/ Zapadna Australija	Cabo Verde (Cape Verde)/ Zelenortski Otoci	Yellow River (Huang He)/ Žuta rijeka
School atlases/ Školski atlasi														
Zemlja i čovjek: geografski atlas za osnovnu školu	Profil	2011	Solomonsko Otočje	-	-	Timișoara	Tien Shan	-	Trieste (Trst)	ar-Rub al-Hali	Veliko ropsko j.	Zapadna Australija	-	Huang Ho
Geografski atlas za osnovnu školu	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2013	Solomonovi Oi.	Sv. Helena	Sveti Toma i Princip	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Pješčana pustinja ar-Rub' al-Hali (Rub el Kali)	Great Slave Lake (Vel. Ropsko jez.)	Zapadna Australija	Kapverdski Otoci (Zelenortski Otoci)	Huang Ho (Hoangho)
Atlas svijeta	Egmont	2009	Solomonski Oi.	-	Sveti Toma i Princip	-	Tien Shan	Tonkinski zaljev	-	Velika arapska pustinja	Veliko ropsko jezero	Western Australia (Zapadna Australija)	Zelenortski Otoci	Žuta r.
Geografski atlas za osnovnu i srednje škole	Školska knjiga - Hrvatska školska kartografija	2008	Solomonovi otoci	Sv. Helena	Sveti Toma i Prinsipe	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Pješčana pustinja ar-Rub' al-Hali (Rub el Kali)	Great Slave Lake (Vel. Ropsko jez.)	Western Australia (Zapadna Australija)	Kapverdski Otoci (Zelenortski Otoci)	Huang Ho (Hoangho)
Geografski atlas za srednje škole	Školska knjiga	2005	Solomonski Otoci	Sv. Helena	Sveti Toma i Prinsipe	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Velika arapska pustinja (Ar Rub' al Hali)	Great Slave Lake (Veliko ropsko jezero)	Western Australia (Zapadna Australija)	Zelenortski Otoci	Huang He (Žuta rijeka)
Geografski atlas svijeta za škole i dom	Europapress holding	2005	Solomonski Otoci	Sv. Helena	Sveti Toma i Princip	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar-Rub al-Hālī (Velika arapska pustinja)	Great Slave Lake (Veliko ropsko jezero)	Zapadna Australija	Zelenortski Otoci	Huang He (Žuta rijeka)
Zemljopisni školski atlas	Ljevak	2004	Solomonski Otoci	St. Helena	Sveti Toma i Princip	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Velika arapska pustinja	Great Slave Lake	Zapadna Australija	Zelenortski otoci	Huang He (Žuta rijeka)

World atlas / Atlas svijeta		Registered toponym(s) / Zabijeljeni topomim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Solomon Islands/ Salomonov i Otoci	Saint Helena/ Sveta Helena	Sao Tome and Principe/ Sveti Toma i Princ	Timișoara/ Temišvar	Tien Shan, Tian Shan/ Tjenšan, Tjanshan	Gulf of Tonkin/ Tonkinski zaljev	Trieste/ Trst	Rub' al-Khali/ Velika arapska pustinja	Great Slave Lake/ Veliko slavsko jezero	Western Australia/ Zapadna Australija	Cabo Verde (Cape Verde)/ Zelenortski Otoci	Yellow River (Huang He)/ Žuta rijeka
School atlases/ Školski atlasi														
Atlas svijeta	Novum-VBZ	2004	Solomonovi Otoci	Sv. Helena	Sveti Toma i Princip	Timișoara	Tien Shan	Zaljev Tongking, Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar Rub' al Khali (Empty Quarter)	Great Slave Lake (Veliko ropsko jezero)	Zapadna Australija	Kapverdski Otoci	Žuta rijeka
Zemljopisni atlas za osnovnu školu	Školska knjiga-Hrvatska školska kartografija	2003	Solomonovi Otoci, Solomonsko Otočje	Sveta Helena	Sv. Toma i Princip	Timișoara	Tianshan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst), Trst (Trieste), Trst	Pješčana pustinja Ruba el Kali	Veliko Ropsko jezero	Zapadna Australija	Kapverdski Otoci	Huangho
Priručni atlas svijeta	Mozak knjiga	2003	Solomonovi Otoci	Sv. Helena	Sveti Toma i Princip	Temišvar	Tien Šan (Gorje Tien)	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar Rub' al Khali (Pješčana pustinja)	Great Slave Lake (Veliko ropsko jezero)	Zapadna Australija	Kapverdski Otoci	Huang He (Žuta rijeka)
Slikovni atlas svijeta	Extrade	2002	Solomonski Otoci	Sveta Helena	Sveta Tome i Principe	Timișoara	Tyan Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar Rub' al Khali (Pješčana pustinja)	Jezero Great Slave	Zapadna Australija	Zelenortska Republika	Huang He
Atlas svijeta za školu i dom	Mozaik knjiga	2000	Salamunski otoci, O. Solomon	Sv. Helena	Sao Tome i Prinsipe, Sao Tome i Principe	Timișoara (Temišvar)	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar Rub' al Hāli (Velika arapska pustinja)	Great Slave Lake	Western Australia	Kapverdski otoci	Huang He (Žuta rijeka)
Školski atlas / Veliki geografski atlas	Alfa	2000, 2007, 2009	Solomonski Oi.	Sveta Helena	São Tomé i Prinsipe, São Tomé i Principe	Timișoara	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Rub al Khali	Veliko ropsko jezero	Western Australia	Kapverdski Otoci	Huanghe

World atlas/ Atlas svijeta		Registered toponym(s)/ Zabilježeni topomim(i)												
Title/ Naslov	Publisher/ Izdavač	Year/ Godina	Solomon Islands/ Salomonovi Otoci	Saint Helena/ Sveta Helena	Sao Tome and Principe/ Sveti Toma i Princ	Timișoara/ Temišvar	Tien Shan, Tian Shan/ Tjenšan, Tjanšan	Gulf of Tonkin/ Tonkinski zaljev	Trieste/ Trst	Rub' al-Khali/ Velika arapska pustinja	Great Slave Lake/ Veliko slavsko jezero	Western Australia/ Zapadna Australija	Cabo Verde (Cape verde)/ Zelenortski Otoci	Yellow River (Huang He)/ Žuta rijeka
<i>School atlases/ Školski atlas</i>														
Veliki školski atlas	Znanje	2000, 2004, 2007	Solomonov otoci	Sv. Helena	Sv. Toma i Principe	Timișoara	Tien Shan	Tonkinski zaljev	Trst (Trieste)	Ruba el Kali	Veliko ropsko jezero	Zapadna Australija	Zelenortsko Otočje	Hoangho (Huang He)
Veliki slikovni atlas svijeta za školu i dom	Mladinska knjiga	1993	Solomonski Otoci	St. Helena	São Tomé i Príncipe	Timișoara (Temișvar)	Tien Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Rub' al Hali	J. Great Slave	Zapadna Australija	otoci: Cape Verde	Huang He
The Times atlas svijeta za školu i dom	Cankarjeva založba-The Times	1991	Solomoni	St. Helena	San Tome i Prinsipe	Timișoara	Tian Shan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Ar Rub' al Khali (Pješčana pustinja)	Jezero Great Slave	Zapadna Australija	Kapverdski Otoci	Huang He
Školski atlas za nastavu zemljopisa u osnovnoj školi za V, VI, VII i VIII razred	Tlos-Mladost	1977	otoci: Oi Salomon, Oi Solomon	Sv. Helena	otoci: São Tomé, Príncipe	Timișoara	Tijan šan	Tonkinski zaljev	Trst	Pješčana pustinja Ruba el Kali	Veliko Ropsko jezero	Zapadna Australija	otoci: Kapverdski o.	Huangho
Naš svijet: zemljopisni atlas svijeta za osnovnu školu	Školska knjiga	1973	otoci: Oi Solomon	Sv. Helena	otoci: São Tomé, Príncipe	Timișoara	Tien šan	Tonkinski zaljev	Trieste (Trst)	Rub' al Khali	Jez. Great Slave	Zapadna Australija	otoci: Kapverdski oi	Huang
Endonym/ Izvorno ime			Solomon Islands	Saint Helena	São Tomé e Príncipe	Timișoara	Tjan' -šan', Tjan' -šan', Tian Shan	Vjnh Băc Bô, Beibu Wan	Trieste	Ar-Rub' al-Hālī	Great Slave Lake, Grand lac des Esclaves	Western Australia	Cabo Verde	Huang He

Multiple writing of exonyms

The most widespread and most visible problem on maps is the uneven writing of exonyms. This is the result of having multiple names, i.e. of the occurrence of more than one adapted geographical name for the same geographical feature. In addition to Croatian exonyms, foreign adapted names, mostly English, German, French, and Russian – depending on the original map – can be found in our translated atlases. For example, in various older and newer Croatian cartographic, lexicographic, geographic, and linguistic sources, one can find *Balhaško jezero*, *Balkaško jezero* and *Balqaško jezero* (Lake Balkhash, endonym Balqaş köli and Balhaş); *Beirut*, *Bejrut*, *Bairut*, *Bayrut*, and *Beyrouth* (Beirut, endonym Bayrūt); *Huang Ho*, *Huangho*, *Huanghe*, *Hoangho*, and *Žuta rijeka* (Yellow River, endonym Huang He); *Moluci*, *Moluki*, *Molučki otoci*, *Začinski otoci*, and *Mirođijski otoci* (Moluccas, endonym Maluku); *Taškent* and *Toškent* (Tashkent, endonym Toshkent).

Although country names are the most standardized ones (because they use the official forms), some of them appear in multiple forms as well. For example, *Bahami* and *Bahama* (The Bahamas); *Kapverdski Otoci*, *Kabo Verde*, *Zelenortska Republika* and *Zelenortski Otoci* (Cape Verde); *Mađarska* and *Madžarska* (Hungary); *Mauretanija* and *Mauritanija* (Mauritania); *Mianmar*, *Mianma*, *Mijanmar*, *Mjanmar*, and *Mjanma* (Myanmar); *São Tomé i Príncipe*, *San Tome i Prinsipe*, *Sveti Toma i Prinsipe*, *Sveti Toma i Princip*, and *Sveti Toma i Princ* (São Tomé and Príncipe). This plurality is partially the outcome of the fact that the official names intended for diplomacy and international relations are not obligatory in unofficial and general use (in schools, publishing, media, etc.). Thus, the official *Bjelorusija* does not have to be used in unofficial situations. We can use the common *Bjelorusija* (Belarus) instead. The same applies to *Bjelokosna Obala* (Ivory Coast, official Côte d'Ivoire), *Salvador* (official El Salvador), *Zelenortski Otoci* (Cape Verde, official Kabo Verde), *Moldavija* (Moldova official *Republika Moldova*), *Istočni Timor* (East Timor, official Timor-Leste), etc. (Bakotić 2012). However, the official names are sometimes unnecessarily imposed even in unofficial situations and texts (e.g. world atlases), making the users more confused. Nevertheless, the adapted country names that have a long tradition of use in the Croatian language and/or fit better into the Croatian language system are used most commonly. However, even some of them are used inconsistently.

There are several causes of uneven exonym writing. The most common are as follows (verified with toponyms found in sources, Table 1):

- a) Different formation of adjective and translated forms of name – e.g. *Kajmanski otoci* and *Caymansko otočje*; *Kokosovi otoci* and *otočje Kokos*; *Molučki otoci* and *Moluci*; *San Tome i Prinsipe*, *Sveti Toma i Prinsipe*, *Sveti Toma i Princip*, and *Sveti Toma i Princ*; *Tonkinski zaljev*, *Tonkinški zaljev* and *zaljev Tonkin*; *Velika arapska pustinja*, *Velika pješćana pustinja*, and *Pješćana pustinja*; *Zelenortski Otoci* and *Kapverdski Otoci*
- b) Different name adaptation depending on the conversion system from non-Latin scripts and alphabets – Cyrillic, Greek, Chinese, Arabic, etc. – to the Latin script (transliteration or transcription) – e.g. Turkmen *Aşgabat* → Croatian *Aşgabat*; Russian *Ladožskoe ozero* → Croatian *Ladoško jezero*; Arabic *Al-Iskandarīya* → Croatian *Aleksandrija*; Arabic *Dimaşq* → Croatian *Damask*; Chinese *Tian Shan* and *Tien Shan* → Croatian *Tjanšan* and *Tjenšan*; Greek *Návpليون* and *Naúplion* → Croatian *Nafplio* and *Nauplij*
- c) Different name adaptation from the Latin script – e.g. *Bahama* and *Bahami*; *Mađarska* and *Madžarska*; *Salomonovi Otoci*, *Solomonovi Otoci*, *Salomonski Otoci* and *Solomonski Otoci*
- d) Different name transfer from one of several official or widely spoken languages, or through the intermediate language (usually Russian, English, French, or German) – e.g. Ukrainian *Dnister*, Russian *Dnestr* → Croatian *Dnjestar* (formerly *Dnester*, *Dnestar*, *Dnjestr*); Ukrainian *Kyiv* (also occurs as *Kyjiv*, *Kiiv*), Russian *Kiev* → Croatian *Kijev*; Kazakh *Balqaş köli* → Croatian *Balkaško jezero* and Russian *Balhaş* → *Balhaško jezero*; Turkmen *Aşgabat* → Croatian *Aşgabat* and Russian *Aşhabad* → Croatian *Aşhabad*; Arabic (city) *Al-Ġazā'ir* (also occurs as *Al-Jazā'ir*, *El-Jazā'ir*, *El Djezā'ir*, *Al Jazat*), French *Alger* → Croatian *Alžir*; Arabic *Ar-Rub'al-Ḥālī*, English *Rub'al-Khali* and *Ar Rub'al Khali*, German *Ar-Rub'al-Ḥālī* → Croatian *Rub al Khali* and *Ruba el Kali* (and translated names); English *Myanmar* → Croatian *Mjanmar* (formerly *Mianmar*, *Mianma*, *Mijanmar*, *Mjanma*)
- e) Non-standardized geographical terminology – e.g. *Apalačko gorje* and *Apalači*; *Brazilsko visočje*, *Brazilska visoravan* and *Brazilsko gorje*; *Gvajansko gorje*, *Gvajanska visoravan* and *Gvajansko visočje*; (islands) *Havaji*, *Havajsko otočje* and *Havajski otoci*; *Kajmanski otoci* and *Kajmansko otočje*
- f) Incorrect or irregular adaptation of toponyms – e.g. *Bahama* instead of *Bahami* (from English *The Bahamas*); *Otoci privjetrine* instead of *Privjetrinski otoci*; *Veliko ropsko jezero* instead of *Veliko slavsko jezero*.

Molučki otoci, Začinski otoci i Mirodijski otoci (izvorno Maluku); Taškent i Toškent (izvorno Tashkent).

Višeimenost je primijećena i u imenima država, iako su ona postigla najviši stupanj ujednačavanja, odnosno za njih postoje službena imena (npr. Bahami i Bahama; Kapverdski Otoci, Kabo Verde, Zelenortska Republika i Zelenortski Otoci; Mađarska i Mađžarska; Mauretaniya i Mauritanija; Mianmar, Mianma, Mijanmar, Mjanmar i Mjanma; São Tomé i Príncipe, San Tome i Prinsipe, Sveti Toma i Prinsipe, Sveti Toma i Princip i Sveti Toma i Princ). Ta je višestrukost djelomično posljedica činjenice da u neslužbenoj i općoj uporabi (npr. u školama, izdavaštvu, medijima i dr.) nisu obvezujuća službena imena država koja se upotrebljavaju u diplomaciji i međunarodnim odnosima, kao što su službeni Bjelarus za uobičajenu Bjelorusiju, Côte d'Ivoire za Bjelokosnu Obalu, El Salvador za Salvador, Kabo Verde za Zelenortske Otoke, Republika Moldova za Moldaviju, Timor-Leste za Istočni Timor (Bakotić 2012). Međutim, katkad se i u neslužbenim situacijama i tekstovima (npr. u atlasima svijeta) posve nepotrebno nameće njihova uporaba, što dodatno zbunjuje korisnike. Ipak, uobičajeno i posve prirodno u općoj se uporabi ipak najčešće upotrebljavaju prilagođena imena država koja imaju dulju tradiciju uporabe u hrvatskom jeziku i/ili se bolje uklapaju u sustav hrvatskog jezika. Međutim, ni neka od njih nisu ujednačena.

Više je razloga neujednačenog pisanja egzonima. Najčešći su sljedeći (potkrijepljeni potvrdama iz izvora, tablica 1):

- a) različita tvorba pridjevnih i prevedenih oblika imena – npr. Kajmanski otoci i Caymansko otočje; Kokosovi otoci i otočje Kokos; Molučki otoci i Moluci; San Tome i Prinsipe, Sveti Toma i Prinsipe, Sveti Toma i Princip te Sveti Toma i Princ; Tonkinški zaljev, Tonkinški zaljev i zaljev Tonkin; Velika arapska pustinja, Velika pješćana pustinja i Pješćana pustinja; Zelenortski Otoci i Kapverdski Otoci
- b) različita prilagodba imena ovisno o sustavu prijenosa iz nelatiničnih pisama, kao što su ćirilica, alfabet, kinesko i arapsko pismo, u latinično pismo (transliteracija ili transkripcija) – npr. turkmenski Aşgabat → hrvatski Aşgabat; ruski Ladožskoe ozero → hrvatski Ladoško jezero; arapski Al-Iskandariya → hrvatski Aleksandrija; arapski Dimašq → hrvatski Damask; kineski Tian Shan i Tien Shan → hrvatski Tjanšan i Tjenšan; grčki Návplion i Naúplion → hrvatski Nafplio i Nauplij
- c) različita prilagodba imena iz latiničnog pisma – npr. Bahama i Bahami; Mađarska i Mađžarska; Salomonovi Otoci, Solomonovi Otoci, Salomonski Otoci i Solomonski Otoci

- d) različito preuzimanje imena iz jednog od nekoliko službenih ili raširenih jezika, ili putem jezika posrednika (najčešće ruskog, engleskog, francuskog i njemačkog jezika) – npr. ukrajinski Dnister, ruski Dnestr → hrvatski Dnjestar (ranije i Dnestar, Dnestar, Dnjestr); ukrajinski Kyiv (pojavljuju se i Kyjiv, Kiiv), ruski Kiev → hrvatski Kijev; kazahski Balqaş köli → hrvatski Balkaško jezero i ruski Balhaş → hrvatski Balhaško jezero; turkmenski Aşgabat → hrvatski Aşgabat i ruski Aşhabad → hrvatski Aşhabad; arapski (grad) Al-Ğazā'ir (pojavljuju se i Al-Jazā'ir, El-Jazā'ir, El Djezā'ir, Al Jazat), francuski Alger → hrvatski Alžir; arapski Ar-Rub' al-Ĥālī, engleski Rub' al-Khali i Ar Rub' al Khali, njemački Ar-Rub' al-Ĥālī → hrvatski Rub al Khali i Ruba el Kali (i prevedeni oblici); engleski Myanmar → hrvatski Mjanmar (ranije i Mianmar, Mianma, Mijanmar, Mjanma)
- e) nestandardizirano geografsko strukovno nazivlje – npr. Apalačko gorje i Apalači; Brazilsko visočje, Brazilska visoravan i Brazilsko gorje; Gvajansko gorje, Gvajanska visoravan i Gvajansko visočje; (otoci) Havaji, Havajsko otočje i Havajski otoci; Kajmanski otoci i Kajmansko otočje
- f) netočna ili nepravilna prilagodba toponima – npr. Bahama umjesto Bahami (prema engleskom The Bahamas); Otoci privjetrine umjesto Privjetrinski otoci; Veliko ropsko jezero umjesto Veliko slavsko jezero.

Iz navedenoga se zaključuje da pisanje egzonima ovisi o više čimbenika: o načinu i stupnju prilagodbe u hrvatskom jeziku (pridjevni oblik, potpuni ili djelomični prijevod izvornog imena, sustav prijenosa iz nelatiničnih pisama, jezik posrednik), pismu kojim je napisano izvorno ime i strukovnom geografskom nazivlju. Ovisi i o vremenu preuzimanja imena (najstariji su uglavnom nedvojbeni jer su već dugo dio našeg vokabulara). Stoga je nemoguće dati jednoznačna pravila za sva imena. Ipak, preciznijim uvidom u mnogobrojne primjere načina pisanja a ne samo pojedinačne, mogu se detektirati pojedini obrasci pisanja egzonima i njihove nedosljednosti. Kada se jednom izradi sustavna, obuhvatna metodologija istraživanja egzonima moći će se otkloniti primjedbe koje se sada mogu uputiti postojećim pravopisnim pravilima (jedinim pravilima kojima trenutno raspolažemo),³ a to je:

³ Pravopisna pravila poslužila su i u izradi hrvatskih toponimskih smjernica za urednike karata (*Toponymic Guidelines for Map and Other Editors*, 2007). Međutim, u njima se također egzonimima posvećuje vrlo malo pažnje.

Fig. 1 Most common model of toponym representation in general atlases, model b) – *Atlas svijeta* (7th edition, 2006).

Slika 1. Najčešći model prikazivanja toponima u općim atlasima, model b) – *Atlas svijeta* (7. izdanje, 2006).

The aforementioned imply that exonym writing depends on several factors. First, on the way and degree of adaptation in Croatian language (adjective form, full or partial translation of the original name, conversion system from non-Latin scripts, intermediate language). Second, on the script of the original name. Third, on geographical terminology. It also depends on the time of adaptation (the oldest are usually unambiguous because they have been a part of our vocabulary for a long time). It is therefore impossible to give unique norms for all names. However, more precise insight into numerous rather than individual examples of exonyms can reveal certain patterns of writing exonyms as well as their inconsistencies. Once a systematic, comprehensive research methodology for studying exonyms has been developed, it will be possible to eliminate objections to the present orthographic rules (the only rules we currently have),³ which are:

a) They are too general, i.e. not inclusive enough to grasp all curiosities related to toponym writing

- b) They are incomplete, i.e. they do not offer rules on how to write exonyms for all types of geographical features (e.g. for names of capes, channels, bays, geological structures)
- c) They are confirmed by few largely unambiguous examples
- d) Some rules might be arguable (for example, according to the rule for capitalization in names that include a cardinal direction determinant, it is recommended to write a small initial letter /e.g. *zapadna Europa* – western Europe/, ignoring the fact that the name might refer to a geographical region /e.g. *Zapadna Europa* – Western Europe).

The problem of uneven writing can be solved through the standardization of exonyms. Countries

³ Orthographic rules were used in compiling *Croatian Toponymic Guidelines for Map and Other Editors* (2007). However, the *Guidelines* pay little attention to exonyms.

- a) da su previše općenita, dakle nedovoljno osjetljiva na kuriozitete u pisanju toponima
- b) da su nepotpuna, tj. ne nude rješenja pisanja egzonima za sve tipove geografskih objekata (npr. za pisanje imena rtova, kanala, zaljeva, geoloških struktura)
- c) da su potkrepljena malim brojem uglavnom nedvojbenih primjera
- d) da su nekim svojim segmentima dvojbeni (npr. prema pravilu za velikih/malih početnih slova u imenima koja u sebi sadržavaju odrednicu strane svijeta preporučuje se pisanje maloga početnog slova /npr. zapadna Europa/, zanemarujući pritom činjenicu da može biti riječ o geografskoj regiji /npr. Zapadna Europa/).

Problem višemenosti može se riješiti standardizacijom egzonima. Države koje su već standardizirale svoja geografska imena (tako i egzonime), trenutno se bave pitanjima vezanim uz uporabu, a ne pisanje egzonima.

Različita uporaba egzonima

Drugi problem je nedosljedna uporaba prilagođenica na kartama. Ona je posljedica različite uporabe egzonima, što je pak rezultat nejasnih kriterija njihove uporabe (upisivati li ih na karte ili ne?). Premda je uobičajeno i logično da se za određene geografske objekte rabe prilagođena imena ako postoje, nerijetko se umjesto njih upotrebljavaju izvorna imena. Tako se na istoj karti katkada mogu pronaći egzonimi za neke geografske objekte, dok za druge ne, premda oni postoje. Kada se upotrebljavaju, uočava se različit tretman egzonima u odnosu na endonime (gdje ih upisivati u odnosu na endonime?).

Iz toponima zabilježenih u izvorima zaključuje se da kriteriji uporabe egzonima, odnosno endonima u najvećoj mjeri ovise o više čimbenika: namjeni atlasa, odnosno ciljanoj skupini korisnika (školski atlas ili atlas za opću uporabu), mjerilu karte i raspoloživom mjestu na karti. Ipak, ponekad se odstupa od navedenih načela. To znači da se izvorna i prilagođena imena za isti geografski objekt pojavljuju veoma različito bez obzira na namjenu atlasa, mjerilo karte i dostupan prostor na karti – ponekad samo jedno (endonim ili egzonim), ponekad oba, i to na različitim pozicijama. Na kartama, na primjer, nalazimo: Al-Iskandariya i Aleksandrija; Ar-Rub' al-Ḥālī i Velika pješćana pustinja; jezero Ladoga i Ladoško jezero; Saint Helena i Sveta Helena; Timișoara i Temišvar, Western Australia i Zapadna Australija.

Različit tretman egzonima u odnosu na njihove pripadne endonime i sukladno tome različita uporaba

egzonima najbolje se uočava upravo na kartama. Ondje se primjenjuje više modela prikazivanja toponima (koji zapravo sugeriraju odnos egzonima i endonima). Na temelju potvrda iz izvora (tablica 1) mogu se izdvojiti četiri modela prikazivanja toponima u hrvatskim atlasima:⁴

- a) samo endonimi – najčešći model predočivanja toponima u svim atlasima jer je mnogo više izvornih imena od prilagođenih. Očekivano, upotrebljava se za geografske objekte za koje nemamo prilagođeno ime. Međutim, ponekad se rabi i za one geografske objekte za koje imamo egzonime (npr. Ar-Rub' al-Ḥālī, Cayman Islands, Timișoara, Western Australia, Yam Kinneret)
- b) endonimi i egzonimi u zagradama – najčešći model u općim i školskim atlasima svijeta kada se upisuju oba imena (Lovrić 1988) (slika 1). Na primjer: Appalachian Mts (Apalačko gorje ili Apalači), Dimašq (Damask), Huang He (Žuta rijeka), Kyiv (Kijev), Roma (Rim), Timișoara (Temišvar), Trieste (Trst), Wien (Beč), Windward Islands (Privjetrinski otoci)
- c) samo egzonimi – model zastupljen samo u školskim atlasima. Budući da se u prvim razredima predmetne nastave u osnovnoj školi djeca susreću s velikim brojem geografskih imena, praksa je pokazala da je svrsishodnije najprije ih učiti hrvatskim imenima, a tek kasnije i pripadnim endonimima, nego ih odmah opteretiti s mnogim izvornim imenima, koja u toj dobi teže pamte. Na primjer, na kartama sitnijeg mjerila u *Zemljopisnom atlasu za osnovnu školu* (Školska knjiga 2003) zabilježeni su samo egzonimi Alžir, Beč, Rim i Trst (slika 2). Ista praksa provodi se i u stranim školskim atlasima, poput *Oxford School Atlas* (2012), *Collins School Atlas* (2016), *Rand McNally Classroom Atlas* (2016) (Slika 3)
- d) egzonimi i endonimi u zagradama – rjeđe se pojavljuje i to isključivo u školskim atlasima. Na primjer, na kartama krupnijeg mjerila u *Zemljopisnom atlasu za osnovnu školu* (Školska knjiga, 2003) upisani su egzonimi Alžir, Beč, Rim i Trst (na prvom mjestu) i endonimi El Djazair, Wien, Roma i Trieste (na drugom mjestu u zagradi) (slika 2).

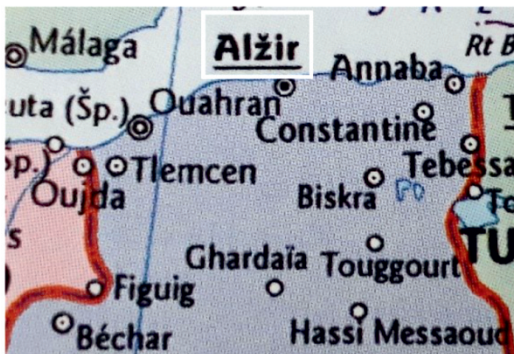
⁴ Iste je modele prikazivanja toponima izdvojio nizozemski kartograf Ferjan Ormeling (2012). Austrijski geograf i kartograf Josef Breu (1987) naveo je tri modela (ovdje modeli b), c) i d)) te istaknuo da se model c) primjenjuje u školskim atlasima, dok se modeli b) i d) koriste u općim atlasima. Smatra da bi uporabu modela b) i d) trebalo ohrabrivati, osobito modela b), dok bi uporabu modela c) trebalo smanjivati.

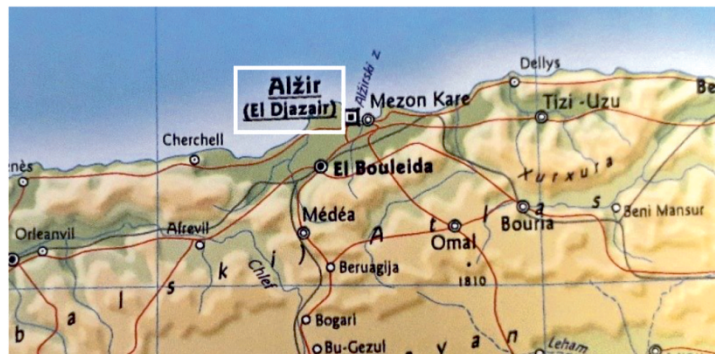
c)

d)

c)

d)

c)

d)

Fig. 2 Different models of exonym representation in school atlases, models c) and d) – *Zemljopisni atlas za osnovnu školu* (2003).

Slika 2. Različiti modeli prikazivanja egzoniama u školskim atlasima, modeli c) i d) – *Zemljopisni atlas za osnovnu školu* (2003).

that have already standardized their geographical names (and exonyms as well) are currently dealing

with questions regarding the use, rather than writing, of exonyms.

Oxford School Atlas (2012)

Collins School Atlas (2016)

Rand McNally Classroom Atlas (2016)

Slika 3. Uporaba egzonima u stranim školskim atlasima – model c).
 Fig. 3 Use of exonyms in foreign school atlases – model c).

Nedosljedna uporaba egzonima posljedica je nedovoljno razrađenih toponimskih smjernica za egzonime, odnosno kriterija za njihovu uporabu. Stoga

se, u kartografiji, kao i u leksikografiji, odabir egzonima često provodi subjektivno, ovisno o autoru i/ili uredniku, tj. njegovu poznavanju egzonima. Dobri

Different use of exonyms

Another problem evident on maps is the inconsistent use of adapted geographical names. It is the outcome of different use of exonyms, which is furthermore the result of vague criteria of their use (whether to put them on maps or not?). Although it is quite common and logical to use confirmed adapted names for the geographical features that have one, it is not rare to use the original names instead. Thus, on the same map, there are sometimes exonyms for some geographical features, and not for the others, even though they are available. When used, a different treatment of exonyms in relation to endonyms may be noticed (where to place them in relation to endonyms?).

Toponyms registered in the analysed sources suggest the criteria for the use of exonyms (and endonyms) largely depend on several factors: the purpose of an atlas, i.e. the target user group (school atlases or general atlases), map scale, and available space on the map. However, these principles are sometimes bypassed. This means the original name and the adapted name for the same geographical feature appear very differently regardless of the purpose of the atlas, map scale, or available space on the map – sometimes only one (endonym or exonym) is present, sometimes both appear in different positions. For example, maps comprise Al-Iskandarīya and *Aleksandrija*; Ar-Rub‘al-Ḥālī and *Velika pješčana pustinja*; jezero *Ladoga* and *Ladoško jezero*; Saint Helena and Sveta Helena; Timișoara and *Temišvar*, Western Australia and *Zapadna Australija*.

Different treatment of exonyms in relation to endonyms, and accordingly varied use of exonyms, is best seen on maps. Several models of toponym representation are used on maps (which actually suggests the relationship between exonyms and endonyms). Based on names verified in sources (Table 1), we can discern four models of toponym representation in Croatian atlases:⁴

a) Only endonyms – the most common model of toponym representation in all atlases because there are more original names than adapted

names. As expected, it is used for geographical features for which there are no adapted names. However, sometimes it is also used for geographical features for which exonyms exist (e.g. Ar-Rub‘al-Ḥālī, Cayman Islands, Timișoara, Western Australia, and Yam Kinneret)

- b) Endonyms and exonyms in parenthesis – the most common model in general and school world atlases when both names are entered (Lovrić 1988) (Figure 1). For example: Appalachian Mts (*Apalačko gorje* or *Apalači*), Dimašq (*Damask*), Huang He (*Žuta rijeka*), Kyiv (*Kijev*), Roma (*Rim*), Timișoara (*Temišvar*), Trieste (*Trst*), Wien (*Beč*), Windward Islands (*Privjetrinski otoci*)
- c) Only exonyms – model used only in school atlases. In the fifth and the sixth grade of elementary school, children encounter an abundance of geographical names. The practice has shown that it is more useful to teach them the adapted geographical names first, and the corresponding endonyms later, than to immediately burden them with many original names that are much more difficult to memorize at that age. For example, the only exonyms entered on small-scale maps in *Zemljopisni atlas za osnovnu školu (Školska knjiga, 2003)* (Figure 2) are *Alžir*, *Beč*, *Rim*, and *Trst*. The same practice is carried out in foreign school atlases such as the *Oxford School Atlas (2012)*, *Collins School Atlas (2016)*, and *Rand McNally Classroom Atlas (2016)* (Figure 3)
- d) Exonyms and endonyms in parenthesis – rarely used model; it is characteristic for school atlases. For example, the exonyms *Alžir*, *Beč*, *Rim* and *Trst* (placed first) and endonyms *El Džajair*, *Wien*, *Roma* and *Trieste* (in second place, in parenthesis) are entered on large-scale maps in *Zemljopisni atlas za osnovnu školu (Školska knjiga, 2003)* (Figure 2).

Inconsistent exonym use is the result of insufficiently elaborated toponymic guidelines or criteria for their use. Therefore, in cartography, as in lexicography, the choice of exonyms is too often carried out subjectively, depending on the author and/or editor's knowledge of exonyms. Good examples of this are well-known exonyms such as *Aleksandrija*, *Beč*, *Damask*, *Rim*, and *Trst*, which are entered in almost all sources (Table 1). As one can see, the not so familiar *Temišvar* and *Žuta rijeka* are not found in all sources, although there is enough space to put them on the map. The subjectivity of the author and/or editor is also reflected in their preference for or against exonyms. Thus, some of them literally follow the international guidelines suggesting the exonyms

⁴ Dutch cartographer Ferjan Ormeling (2012) introduced the same four models of toponym representation. Austrian geographer and cartographer Josef Breu (1987) described three models (here models b), c) and d)) and pointed out model c) is used in school atlases, while models b) and d) are used in general atlases. He supports the use of models b) and d), especially model b), and discourages the use of model c).

primjeri za to su poznati egzonomi Aleksandrija, Beč, Damask, Rim i Trst, koji se bilježe u gotovo svim izdanjima (tablica 1). Kako se vidi, manje poznati Temišvar i Žuta rijeka ipak nisu upisani u svim izvorima premda na kartama ima dovoljno mjesta. Subjektivnost autora i/ili urednika očituje se i u sklonosti koju imaju prema egzonomima. Naime, neki doslovno slijede uputu međunarodne zajednice koja sugerira njihovo drastično smanjenje, čak i u nacionalnoj uporabi. Drugi, skloniji egzonomima, drže da su oni neosporan dio jezičnog blaga svakoj jezika te ih stoga ih ne treba posve ukloniti. Stoga ih rado upisuju na karte.⁵

Kako bi se u što većoj mjeri izbjegao subjektivni pristup, trebalo bi poštovati međunarodne preporuke iz 2017. o tome kada rabiti prilagođeno a kad izvorno ime. Premda vrlo uopćene, te su smjernice najkonkretniji kriteriji za uporabu egzonima. Prema njima, prilagođena imena uputno je upotrebljavati (Jordan et al 2018, Crljenko (ur.) 2018):

- a) u jeziku primatelju (npr. kad se hrvatski govornici nalaze unutar hrvatskoga govornog područja ili kad se u Hrvatskoj objavljuje tekst, atlas, kartografski ili grafički prilog na hrvatskom jeziku za hrvatske govornike, dakle za nacionalnu uporabu)
- b) ako se izvorno ime sastoji od specifičnoga imena i značenjski transparentne opće imenice ili pridjeva poput more, jezero, rijeka, novo, staro, veliko, malo, bijelo, crno, gornje, donje, sjeverno, južno i sl. (npr. Bijelo jezero za Beloe ozero, Bodensko jezero za Bodensee, Istočni Falkland za East Falkland, Južni otok za Južnyj ostrov)
- c) ako imenovani geografski objekt ima bliske i tradicionalne veze sa zajednicom jezika primatelja (npr. Bavarska, Beč, Trst)
- d) ako je imenovani geografski objekt povijesno ili danas važan (za zajednicu jezika primatelja) (npr. Alep, Bejrut, Fukušima, Himalaja)
- e) ako se imenovani geografski objekt prostire na više govornih područja (npr. Alpe, Dunav, Karpati, Rajna).

U međunarodnoj komunikaciji, tj. u poštanskom i zračnom prometu, treba upotrebljavati izvorna imena. U diplomaciji treba rabiti endonime i službene egzonime (npr. Bjelarus umjesto Bjelorusija, El Salvador umjesto Salvador, Timor-Leste umjesto Istočni Timor). Ako se pak hrvatski govornik nađe u međunarodnom okruženju u kojem se, primjerice, sporazumijeva na talijanskom jeziku, trebao bi, govoreći na talijanskom jeziku, rabiti i talijanske egzonime (npr. Londra za London, Parigi za Paris).

U praksi je uobičajena uporaba prilagođenog geografskog imena ovisno o tome o kojem je tipu geografskog objekta riječ. Egzonomi se obično upotrebljavaju za (Crljenko (ur.) 2018):

- a) sve kontinente, veće prirodne i kulturne cjeline te oceane
- b) većinu mora, država, povijesnih država i ovisnih područja
- c) mnoge prirodne regije i povijesne pokrajine, savezne države, upravne jedinice, otoke i otočja
- d) neke značajnije i prekogranične kopnene reljefne oblike (planine, planinski lanci, zavale, visoravni i sl.), obalne i podmorske reljefne oblike te kopnene vode (osobito rijeke i jezera)
- e) samo neka naselja, i to uglavnom za ona koja su zajednici jezika primatelja povijesno, politički ili ekonomski važna (npr. glavni i važniji gradovi te veće luke). Sukladno suvremenomu trendu uporabe izvornih imena na račun prilagođenih, naselja koja su zajednici jezika primatelja postala važna u novijoj povijesti, kao što su Bruxelles, Dublin ili Stuttgart u hrvatskoj jezičnoj zajednici, rijetko dobivaju svoju prilagođenicu.

Prikazivanje dva ili više toponima koji imenuju isti geografski objekt ne mora uvijek biti odraz različitog tretmana egzonima u odnosu na endonime. Može biti riječ o dva (ili više) *endonima*, a ne o jednom endonimu (npr. ispred zgrade) i jednom egzonomu (npr. u zgradi). Takva se situacija redovito pojavljuje na kartama višejezičnih područja. U tim se područjima stoga može govoriti samo o jednakom ili različitom statusu *endonima*.

Dobri primjeri za objašnjenje ove situacije jesu toponimi na kartama dvojezičnih područja u Hrvatskoj – Istri i Baranji (možemo se, primjerice, zapitati jesu li Parenzo, Valle ili Kopács egzonomi ili endonimi). Ondje se naime uz većinski hrvatski jezik govore i manjinski jezici – talijanski u Istri, mađarski u Baranji. Uz "službeni jezik", u međunarodnim definicijama egzonima i endonima spominje se i "rašireni", odnosno prihvaćeni jezik (npr. manjinski jezik). Stoga, ime geografskog objekta na manjinskom jeziku,

⁵ Ferjan Ormeling (2012) na sličan način govori o tri pristupa spram egzonima: a) nacionalistički pristup, koji zagovara zadržavanje svih egzonima, čak i ponovno uvođenje onih zastarjelih, povijesnih, b) međunarodni ili idealistični pristup, koji se opire uporabi egzonima, osim nekih nedvojbenih primjera poput Beča i Rima, i zalaže se za radikalnu zamjenu egzonima izvornim imenima, c) posrednički pristup, koji prihvaća jezične trendove i promjene, ali drži da neke skupine korisnika trebaju, uz endonime, rabiti egzonime.

should be drastically reduced even at the national level. The others, more prone to exonyms, claim they are an inseparable part of each language and hence should not be completely eliminated. Therefore, they generally enter them on maps.⁵

In order to avoid a subjective approach as much as possible, the international recommendations on when to use the adapted names and when the original names (2017) should be respected. Although very general, these guidelines are the most specific criteria for exonym use. According to them, exonyms tend to be used (Jordan et al 2018, Crljenko (eds.) 2018):

- a) In receiver language environments (e.g. when Croatian speakers communicate within the Croatian language area or publish a text, atlas, cartographic or graphic illustration in the Croatian language for Croatian speakers, i.e. for national use)
- b) If the endonym is composed of a specific and a semantically transparent generic word such as sea, lake, river, new, old, large, small, white, black, upper, lower, north, south, and so on (e.g. *Bijelo jezero* for Beloe Ozero /White Lake/, *Bodensko jezero* for Bodensee /Lake Constance/, *Istočni Falkland* for East Falkland, *Južni otok* for Južnyj ostrov /Yuzhny Island/)
- c) If the geographical feature marked by the name has close and traditional relations to the community of the receiver language (e.g. *Bavarska* /Bavaria/, *Beč* /Vienna/, *Trst* /Trieste/)
- d) If the geographical feature marked by the name is historically or currently important (to the receiver community) (e.g. *Alep* /Aleppo/, *Bejrut* /Beirut/, *Fukušima* /Fukushima/, *Himalaja* /Himalayas/)
- e) If the geographical feature marked by the name extends across language boundaries (e.g. *Alpe* /Alps/, *Dunav* /Danube/, *Karpati* /Carpathians/, *Rajna* /Rhine/).

In international communication, i.e. in postal and air traffic, the original names should be used. In diplomacy, endonyms or the official exonyms should be used (e.g. *Bjelarus* instead of *Bjelorusija* /Belarus/, El

Salvador instead of *Salvador*, Timor-Leste instead of *Istočni Timor* /East Timor/). If a Croatian speaker, on the other hand, communicates in an international environment, for example somewhere where Italian is used as the language of communication, he should use Italian exonyms when speaking in the Italian language (e.g. *Londra* for London, *Parigi* for Paris).

Practice has shown it is quite common to use adapted geographical names depending on the type of geographical feature. Exonyms are commonly used for (Crljenko (ed.) 2018):

- a) All continents, massive natural and cultural entities, and oceans
- b) Most seas, modern and historical countries, and dependent territories
- c) Many natural regions and historical provinces, federal states, administrative units, islands and archipelagos
- d) Some important and transboundary landforms (mountains, mountain ranges, basins, plateaus, etc.), coastal and undersea features, and inland waters (especially rivers and lakes)
- e) Rare settlements, mainly those historically, politically or economically important to the receiver language community (e.g. capitals, important cities, and busy harbours). Along with the contemporary trend of using the original names instead of the adapted names, settlements that have recently become important to the receiver language community – such as *Bruxelles* /Brussels/, *Dublin*, or *Stuttgart* to the Croatian language community – rarely get their adapted form.

Representation of two or more toponyms for the same geographical feature does not always imply different treatment of exonyms in relation to endonyms. Two (or more) *endonyms* may be entered on a map instead of one endonym (e.g. outside parenthesis) and one exonym (e.g. in parenthesis). Such a situation regularly appears on maps of multilingual areas. In these areas, therefore, only the status of *endonyms* (which can be equal or different) can be discussed.

Good examples to explain this situation are toponyms on maps of Croatian bilingual areas – Istria and Baranja (for example, one can wonder if *Parenzo*, *Valle* or *Kopács* are exonyms or endonyms). Along with the majority language (Croatian), minority languages are well established there – Italian in Istria, and Hungarian in Baranja. Besides ‘the official language’, international definitions of exonyms and endonyms include ‘well-established’ or accepted languages (e.g. minority languages). Therefore, the name of a geographical feature in a minority language

⁵ Similarly, Ferjan Ormeling (2012) suggests three approaches to exonyms. First, the nationalistic approach, which is in favour of maintaining all exonyms and even suggests the revival of outdated historical ones. Second, the internationalist or idealistic approach, which is opposed to exonym use with the exception of a limited number of names such as *Beč* (Vienna) and *Rim* (Rome), and is committed to radical substitution of exonyms with the original names. Third, the intermediary approach, which accepts linguistic trends and changes but advocates the idea that exonyms, together with endonyms, should be used by certain groups of users.

Fig. 4 Tourist map of Istria. Source: URL 4.
Slika 4. Turistička karta Istre. Izvor: URL 4.

premda se nalazi unutar većinskoga jezičnog područja, ima status endonima.⁶ Susljedno tome, Parenzo (kao i Poreč), Valle (kao i Bale) ili Kopács (kao i Kopačevo) su endonimi u Istri, odnosno u Baranji.

Na karte krupnijeg mjerila, osobito auto-karte i turističke karte, uputno je upisivati oba imena, s time da se prednost daje izvornom imenu na većinskom jeziku, a ime na manjinskom jeziku stavlja se u zagrade, npr. Novigrad (Cittanova) (slika 4).

Nedoumice oko dvostrukih toponima na kartama pojavljuju se i kada su prikazani egzoni koji više nisu široko rašireni u svakodnevnom govoru i pisanju. Kako bi se razumjela problematika tretiranja takvih egzoni na kartama, potrebno je imati na umu da su egzoni, kao i svaka druga riječ, sastavni dio vokabulara jezika primatelja. Stoga imaju različitu dinamiku uporabe, odnosno životni vijek. U nekom se razdoblju rabe često, u nekom rjeđe, a u nekom toliko rijetko da gotovo posve nestaju iz svakodnevne uporabe i zamjenjuju se novijom prilagođenicom ili izvornim imenom. Prema međunarodnom dogovoru, potonje je i poželjno.

⁶ To je zato što na određivanje je li neko ime endonim ili egzoni ne utječe samo lokacija geografskog objekta, nego i status jezika na području na kojem se nalazi geografski objekt te jezik zajednice koja upotrebljava određeni tip imena (i koja se uglavnom ne rasprostire samo unutar granica jedne države). Više o tome je pisao austrijski geograf Peter Jordan (2011, 2015).

Ovisno o učestalosti uporabe u određenom razdoblju, tj. frekvenciji pojavljivanja tijekom vremena, egzoni se dijele u tri skupine:

- suвременe prilagođenice (rabe se u suvremenom jeziku – npr. Pariz, Švedska, Tiber)
- egzoni koji nestaju (rjeđe se upotrebljavaju; polako nestaju iz opće uporabe – npr. Arapski zaljev, Burma /premda je država preimenovana još 1989!/, Carigrad, Tiberijsko jezero i Tiberijadsko jezero)
- povijesne prilagođenice (zastarjela imena; ne upotrebljavaju se u svakodnevnoj jezičnoj praksi; imaju povijesnu, a ne uporabnu vrijednost – npr. Bruselj, Drinopolje, Đevđelija, Jakin, Požun). Česti su na povijesnim kartama i u historiografskim tekstovima.

Na pitanja oko toga pisati li na suvremenu geografsku kartu egzoni koji više nisu uobičajeni (i na kojem ih mjestu upisati) ili ne, ne može se lako odgovoriti zbog nejasne granice između povijesnih i suvremenih egzoni. Ona nastaje u trenutku kada egzoni počinju nestajati iz opće uporabe, ali se još uvijek upotrebljavaju u pojedinim izvorima i strukama, najčešće kao alternativna imena. Primjerice, još je 1972. Josip Roglić naveo egzoni Carigrad kao primjer zastarjelog i napuštenog imena (uz Mletke, Jakin, Drinopolje, str. 100). Ipak, Carigrad se katkad i danas rabi na suvremenim geografskim kartama (dakle, ne samo kao povijesni egzoni na povijesnim kartama) (tablica 1). U *Hrvatskom pravopisu* S. Babića,

has the status of endonym even though it is located within the majority language area.⁶ Consequently, Parenzo (as *Poreč*), Valle (as *Bale*) or Kopács (as *Kopačevo*) are endonyms in Istria and Baranja.

On large-scale maps, especially road maps and tourist maps, it is recommended to enter both names – the majority language name in the first place, and minority language name in the second place, preferably in parenthesis, e.g. *Novigrad* (Cittanova) (Figure 4).

The dilemmas about double toponyms appear when exonyms that are no longer common in daily spoken and written forms appear on maps as well. In order to understand the problems of treating such double exonyms on maps, it should be borne in mind that exonyms, as any other words, are an integral part of the vocabulary of the receiver language. Thus, they have different frequency of use, i.e. they have a life span. In a given period, they are used more often, less often, or so rarely that they almost completely disappear from daily communication and are replaced by a newer adapted name or the original name. According to an international agreement, the latter is desirable.

Depending on the frequency of use in a given period, i.e. the frequency of occurrence over time, exonyms are divided into three groups:

- a) Living (current) exonyms (widely used in modern language – e.g. *Pariz* /Paris/, *Švedska* /Sweden/, *Tiber*)
- b) Waning (disappearing) exonyms (rarely used; slowly disappearing from general use – e.g. *Arapski zaljev* /Arabian Gulf/, *Burma* /although country was renamed in 1989!/, *Carigrad* /Istanbul/, *Tiberijsko jezero* and *Tiberijađsko jezero* /Sea of Galilee/)
- c) Historical exonyms (outdated names; they are not used in modern language; they have historical rather than utility value – e.g. *Bruselj* /Brussels/, *Drinopolje* /Edirne/, *Đevđelija* /Gevgelija/, *Jakin* /Ancona/, *Požun* /Bratislava/). They are commonly found in historical maps and in historiographic texts.

The questions about whether to put exonyms that are no longer common on a contemporary geographical map (and if so where to place them) or to

avoid them entirely, are not easily answered due to uncertain boundaries between historical and current exonyms. Such situations occur when exonyms begin to disappear from general use, but are still used in some sources and professions, mostly as alternative names. For example, Josip Roglič (1972: 100) used the exonym *Carigrad* as an example of an outdated and abandoned name (along with *Mletci*, *Jakin*, *Drinopolje*). Nevertheless, *Carigrad* is sometimes used on contemporary geographical maps (therefore, not only as a historical exonym on historical maps) (Table 1). In the orthography reference book *Hrvatski pravopis* by S. Babić, B. Finka, and M. Moguš (1996: 58) it is listed together with other current exonyms ('...*Atena*, *Beč*, *Budimpešta*, *Bukurešt*, *Carigrad*...'), while in another Croatian orthography book (*Hrvatski pravopis* by Ž. Jozić /ed./ 2013: 72) it is listed as an example of a historical exonym ('...*Beljak*, *Carigrad*, *Celovec*, *Jakin*, *Mletci*, *Petrograd*, *Požun*'). Hence, in some situations *Carigrad* is perceived as historical name and in others as the current Croatian name for Istanbul.

Inconsistency and unevenness in writing and the use of exonyms (and endonyms) is notable not only when comparing several atlases, but also when screening maps in one atlas (Table 1). Unintentional multiple names occur due to the repetition of toponyms in different parts of the same atlas, but also on different maps of the same area. For example, the toponym *Istanbul* is entered in three different ways – *Istanbul*, *İstanbul*, *Istanbul (Carigrad)* – on three maps in *Atlas svijeta* /Mozaik knjiga, 2008/; both *Brazilsko višočje* and *Brazilska visoravan* are registered in *Enciklopedijski atlas svijeta* /Extrade, 1997/; the exonyms *Apalači* and *Apalačko gorje* as well as *Solomonovi Otoci* and *Solomonско Otočje* can be found in *Zemljopisni atlas za osnovnu školu* /Školska knjiga, 2003/.

Due to the abundance of presented toponyms, this unintentional multiplicity is the unfortunate but unavoidable characteristic of all, even the most reliable, foreign and Croatian world atlases. It is mainly a result of the author and/or editor's accidental oversight. It can be resolved through multiple reviews and comparison of all toponyms entered on maps, in texts, geographical name indexes and illustrations. However, it may also be the result of the dilemmas about writing certain names that arise when authors and/or editors have to choose one name but are not sure which one is better or correct (exonym or endonym?, which form of exonym?). Therefore, they enter one form of a name on one map, and

⁶ This is because defining whether a name is an endonym or an exonym depends on a few factors: the location of the geographical feature, the status of the language in the area where the geographical feature is situated, and the language of the community that uses a certain form of the name (and mostly lives inside and beyond the boundaries of one country). Austrian geographer Peter Jordan has written several papers on the subject (2011, 2015).

B. Finke i M. Moguš (1996: 58) naveden je uz ostale suvremene egzonime ("...Atena, Beč, Budimpešta, Bukurešt, Carigrad..."), dok je u *Hrvatskom pravopisu* (ur. Ž. Jozić 2013: 72) naveden kao primjer povijesnog egzonima ("...Beljak, Carigrad, Celovec, Jakin, Mletci, Petrograd, Požun"). Očito je, dakle, da se Carigrad katkad doživljava kao staro, a katkad kao suvremeno hrvatsko ime za Istanbul.

Neujednačenost i nedosljednost u pisanju i uporabi egzonima (i endonima) nije zabilježena samo uspoređujući više atlasa, nego i pregledavajući karte unutar jednog atlasa (tablica 1). Takva se nehотиčna višeimenost događa pri ponavljanju toponima u različitim dijelovima istog izdanja, ali i na različitim kartama istog područja. Na primjer, u *Atlasu svijeta /Mozaik knjiga, 2008/* toponim Istanbul zapisan je na tri karte na tri različita načina – Istanbul, İstanbul, Istanbul (Carigrad); u *Enciklopedijskom atlasu svijeta /Extrade, 1997/* upisan je i egzonim Brazilsko visočje i Brazilska visoravan; u *Zemljopisnom atlasu za osnovnu školu /Školska knjiga, 2003/* nalaze se i Apalači i Apalačko gorje te Solomonovi Otoci i Solomonsko Otočje).

Zbog velikog broja toponima koje prikazuju, ova nenamjerna višeimenost neželjeno je ali neizbježno obilježje svih, čak i najpouzdanijih stranih i domaćih atlasa svijeta. Uglavnom je rezultat slučajnog previda autora i/ili urednika. Može se ukloniti višekratnim pregledom i usporedbom svih toponima upisanih na kartama, u tekstu i kazalu imena te na ilustracijama. Međutim, može biti i posljedica nedoumice oko pisanja pojedinih imena, koje nastaju kada se autori i/ili urednici trebaju odlučiti za jedan oblik imena, a nisu sigurni koji je bolji ili ispravan (egzonim ili endonim?, koji egzonim?). Tada na jednu kartu upisuju jedan oblik imena, a na drugu kartu drugi oblik, i tako „rješavaju“ probleme višestrukog pisanja i različite uporabe toponima.

4. Umjesto zaključka

Opisano stanje izravni je rezultat činjenice da hrvatski egzonimi nisu standardizirani. To je pak posljedica nepostojanja nacionalnog povjerenstva za geografska imena, slično onima koja postoje u mnogim zemljama. To bi se povjerenstvo trebalo baviti standardizacijom (normiranjem) svih geografskih imena, i endonima i egzonima. Odluke o pisanju i uporabi svakog pojedinog imena koje bi ono donosilo trebale bi se implementirati u općoj uporabi. Što se egzonima tiče, povjerenstvo bi najprije trebalo napraviti popis

egzonima (što je već dobrim dijelom učinjeno u priručniku *Hrvatski egzonimi II.*), izraditi detaljna jezikoslovna pravila i konkretne smjernice za pisanje i uporabu egzonima na kartama i u tekstovima. Povjerenstvo bi potom trebalo standardizirati (normirati) pisanje svakog egzonima, tj. odrediti koju prilagođenicu upotrijebiti ako ih ima više. Nakon toga trebalo bi standardizirati uporabu svakog pojedinog egzonima određujući hijerarhiju važnosti egzonima, odnosno njegov status (standardizirano, preporučeno, istovrijedno, dopušteno ili nedopušteno ime). Time bi se za svaki egzonim odredilo i kada bi ga trebalo upotrijebiti, a kada umjesto njega rabiti endonim. Odgovorilo bi se i na pitanje koji je egzonim posve zastario pa ga više ne treba rabiti (osim možda u povijesnom kontekstu), a koji još uvijek treba rabiti u uporabi. Sukladno međunarodnom dogovoru, odluke povjerenstva trebale bi ići u smjeru smanjivanja broja egzonima u općoj uporabi. Rezultati povjerenstva trebali bi se javno objaviti u okviru Registra geografskih imena RH.

Navedena otvorena pitanja vezana uz egzonime nisu, međutim, samo hrvatski problem. Ona su naširoko prepoznata kao zajednički problem velikog broja zemalja s različitim jezicima, pismima i kulturno-povijesnim utjecajima. Stoga se na međunarodnoj razini njima bavi Radna skupina za egzonime (WGE), koja od 2002. djeluje unutar Skupine stručnjaka za geografska imena pri Ujedinjenim narodima (UNGEGN; koja je utemeljena 1959). Specifični zadaci Radne skupine su: adresirati sve probleme vezane u egzonime, nuditi preporuke i davati smjernice za jedinstveno postupanje s egzonimima u svim zemljama, razviti akcijski plan implementiranja rezolucija UNGEGN-a o egzonimima, podupirati nacionalne aktivnosti u standardizaciji egzonima. Nakon definiranja egzonima, raspravljanja o njihovom tretmanu i kriterijima uporabe, Radna skupina trenutno se bavi kategorizacijama egzonima.

Aktivnosti koje uključuju sustavan pristup rješavanju otvorenih pitanja o egzonimima u Hrvatskoj svode se na projektne aktivnosti koje se od 2013. provode u LZMK. Osim priručnika *Hrvatski egzonimi II.*, Zavid je 2016. objavio i *Hrvatske egzonime I.*, koji nude preporučena imena država, glavnih gradova i ovisnih područja za opću uporabu. Trenutno se izrađuje opsežna baza egzonima s odabranim pripadnim atributima i njihovim potvrđama u dvadesetak relevantnih izvora; bit će dostupna putem web aplikacije. Sve te aktivnosti u konačnici bi mogle potaknuti proces osnivanja interdisciplinarnog nacionalnog povjerenstva odgovornog za standardizaciju geografskih imena.

another form of that name on another map, thus 'solving' the problems of multiple writings and different use of toponyms.

4 Instead of a Conclusion

The situation illustrated above is the direct outcome of the fact that Croatian exonyms are not standardized. Furthermore, it is the result of not having a national authority/commission for geographical names, similar to the ones in other countries. This commission should deal with the standardization of all geographical names, both endonyms and exonyms. Decisions on writing and the use of each name adopted by the commission should be implemented in general use. Regarding exonyms, the commission should make a list of them first (which has already been largely done in the reference book *Hrvatski egzonomi II*), and then provide the elaborate linguistic rules and the exact toponymic guidelines for writing and the use of exonyms on maps and in texts. Afterwards, the commission should standardize the writing of each exonym, i.e. determine which adapted name should be used if there are more of them. Thereafter, it should standardize the use of each exonym by determining the relevance hierarchy of exonyms, i.e. their status (standardized, recommended, equivalent, appropriate, inappropriate name). This would also indicate when the exonym should be used, and when it should be replaced with the corresponding endonym. The question of which exonym is outdated and should not be used anymore (except perhaps in a historical context), and which one should still be used, would be answered as well. According to an international agreement, the decisions of the commission should follow recommendations on the reduction of exonyms in general use. The

results of the commission should be open to the public and therefore published in the Croatian Gazetteer of Geographical Names.

The open questions on exonyms are not, however, exclusively a Croatian problem. They are widely recognized as a common problem of many countries with different languages, scripts, and cultural and historical influences. Therefore, at the international level, exonyms are in the focus of the Working Group on Exonyms (WGE), which has been operating within the United Nations Group of Experts on Geographical Names (UNGEGN, established in 1959) since 2002. The specific tasks of WGE are as follows: to address all issues related to exonyms, to offer recommendations and provide guidelines for unique treatment of exonyms in all countries, to develop an action plan for the implementation of UNGEGN resolutions on exonyms, to support national efforts on the standardization of exonyms. Having confirmed the definition of exonyms, discussing their treatment and the criteria of exonym use, the WGE is currently focused on the categorizations of exonyms.

Activities that include a systematic approach to open questions on exonyms in Croatia are solely related to project activities conducted at the LZMK since 2013. Besides the reference book *Hrvatski egzonomi II*, the Institute published the book *Hrvatski egzonomi I* in 2016, which offers recommended names of countries, capitals, and dependent territories in general use. An extensive database of exonyms, selected attributes, and verifications in about twenty relevant sources is currently in development; it will be available through a web application. These activities could ultimately encourage the process of establishing a national interdisciplinary authority responsible for the standardization of geographical names.

References / Literatura

- Babić S, Finka B, Mogaš M (41996) Hrvatski pravopis. Školska knjiga, Zagreb
- Bakotić B (prir.) (2012) Službena skraćena i puna imena država na hrvatskom i engleskom jeziku. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Zagreb
- Borčić B (1975) Toponimika i kartografija. Geodetski list, sv. 29, br. 52, 15–25
- Breu J (1987) Exonyms in cartography. Fifth United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names, https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/ungegn/docs/5th-uncsgn-doc/e_conf79_L6.pdf (15 Jan 2019)
- Brozović D (1995) O hrvatskim imenima država. Jezik, sv. 42, br. 5, 147–152
- Brozović D (2001) Litva ili Litvanija, Letonija ili Latvija. Folia onomastica Croatica, br. 10, 247–250
- Brozović Rončević D, Hećimović Ž (2007) Report of Croatia. Ninth United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names, https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/ungegn/docs/9th-uncsgn-docs/crp/9th_UNCSGN_e-conf-98-crp-74.pdf (1 Feb 2019)

- Brozović Rončević D, Štefan Z (2007) Toponymic Guidelines for Map and Other Editors – Croatia. Ninth United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names, https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/ungegn/docs/9th-uncsgn-docs/crp/9th_UNCSGN_e-conf-98-crp-74.pdf (1 Feb 2019)
- Brozović Rončević D (2011) Exonyms as a reflection of cultural heritage. The Twentieth Session of the East Central and South-East Europe Division of the UNGEGN, http://ungegn.dgu.hr/ungegn20/27_CRO_ECSEED_Documents_Brozovic_Exonyms.pdf (13 Jan 2019)
- Crljenko I (2008) O pisanju geografskih imena: Neke nedoumice u hrvatskim leksikografskim i kartografskim djelima. *Studia lexicographica*, sv. 2, br. 1(2), 77–104
- Crljenko I, Klemenčić M (2011) Geografska imena u leksikografskim izdanjima. U: Skračić V, Faričić J (ur.) Zbornik radova s Prvog nacionalnog znanstvenog savjetovanja o geografskim imenima, Sveučilište u Zadru i Hrvatsko geografsko društvo, Zadar, str. 105–110
- Crljenko I (ur.) (2016) Hrvatski egzonimi I. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb
- Crljenko I (ur.) (2018) Hrvatski egzonimi II. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb
- Cvitanović A (1973–74) Pisanje naziva na zemljopisnim kartama. Pogledi i iskustva u odgoju i obrazovanju, br. 6, 15–19
- Cvitanović A (1974) Pisanje i čitanje geografskih naziva. U: Cvitanović A (ur.) Veliki atlas svijeta, Prosveta i Mladinska knjiga, Beograd i Ljubljana, str. 392–399
- Cvitanović, A (1985) Pisanje i čitanje zemljopisnih imena. U: Cvitanović A (ur.) Zemljopisni atlas svijeta: svijet u brojkama, zemlja i svemir, države svijeta, Mladinska knjiga, Ljubljana, str. XVI
- Čilaš Šimpraga A, Crljenko I (2017) Prilog standardizaciji imena stranih zemljopisnih objekata u hrvatskome jeziku. *Rasprave*, sv. 43, br. 1, 31–53
- Faričić J (2003) Je li Hrvatskoj potrebno povjerenstvo za geografska imena? <http://www.geografija.hr/hrvatska/je-li-hrvatskoj-potrebno-povjerenstvo-za-geografska-imena/> (20. 2. 2019)
- Gostl I (1985) Egzonimi: prilog teoretskom pristupu. *Jezik*, sv. 32, br. 3, 78–88
- Jordan P (2011) The endonym – name from within a social group. In: Jordan P, Bergmann H, Burgess C, Cheetham C (eds) *Trends in Exonym Use*. Verlag Dr. Kovač, Hamburg, p 9–20
- Jordan P (2015) The endony/exonym divide. In: Jordan P, Woodman P (eds) *Confirmation of the Definitions*, Verlag Dr. Kovač, Hamburg, p 9–17
- Jordan P, Švehlová I, Woodman P (eds) (2018) *A Survey of Exonym Use*. Verlag Dr. Kovač, Hamburg
- Jozić Ž (ur.) (2013) Hrvatski pravopis. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb
- Kadmon N (ed) (2002, 2007 revised) *Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names*. United Nations Publications, New York
- Kalmeta R (1985) O imenima na našim zemljovidima. *Jezik*, sv. 32, br. 3, 88–90
- Klemenčić M, Nikolić B (1987) Prilog raspravi o položaju i problemima geografije u leksikografiji. *Geografski glasnik*, sv. 49, br. 1, 63–66
- Lončarić M (1994) Hrvatska imena država. *Jezik*, sv. 42, br. 1, 1–12
- Lovrić P (1968) Imena na kartama. *Geodetski list*, sv. 22, br. 45, 134–145
- Lovrić P (1988) *Opća kartografija*. Sveučilišna naklada Liber, Zagreb
- Modestin J (1899) Pravila za pisanje i izgovaranje geografskih tugijskih imena. *Školski vjesnik*, posebni otisak, Sarajevo.
- Ormeling F (2012) Exonyms in cartography. UNGEGN–ICA webcourse on Toponymy, https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEgn/docs/_data_ICAcourses/_HtmlModules/_Documents/D13/Documents/D13-01_Ormeling.pdf (2 Feb 2019)
- Radošević N (1974) Geografski elementi karte. U: Peterca M i dr. (ur.) *Kartografija*, Izdanje Vojnogeografskog instituta, Beograd, str. 15–107
- Ratković S (1929) Kako da pišemo geografska imena? *Hrvatski geografski glasnik*, sv. 1, br. 1, 34–38
- Roglić J (21967) *Osnove kartografije*. Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- Roglić J (1972) *Uvod u geografsko poznavanje karata*. Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
- Skok P (1971–74) *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, knjige 1–4, JAZU, Zagreb
- Šenoa M (1931) Die geographische Nomenklatur Jugoslaviens in den deutschen Lehrbüchern. *Hrvatski geografski glasnik*, sv. 3, br. 1, 227–232
- Štefan Z, Jakir Ž, Hećimović Ž (2011) Registar geografskih imena zasnovan na topografskoj karti mjerila 1:300 000. U: Skračić V, Faričić J (ur.) Zbornik radova s Prvog nacionalnog znanstvenog savjetovanja o geografskim imenima, Sveučilište u Zadru i Hrvatsko geografsko društvo, Zadar, str. 33–37
- Vidović D (2016) Otkud hrvatski egzonimi u Bačkoj i Bosni? *Hrvatski jezik*, sv. 3, br. 2, 14–17
- Vratović V (1983) *Europa ili Evropa?* *Jezik*, sv. 31, br. 1, 8–14
- Vuk R, Curić Z (2011) Geografska imena u nastavi geografije u osnovnim i srednjim školama. U: Skračić V, Faričić J (ur.) Zbornik radova s Prvog nacionalnog znanstvenog savjetovanja o geografskim imenima, Sveučilište u Zadru i Hrvatsko geografsko društvo, Zadar, str. 93–103
- URL 1: UNGEGN Working Group on Exonyms, <http://ungegn.zrc-sazu.si/> (1 Feb 2019)
- URL 2: Registar geografskih imena. Državna geodetska uprava, <http://rgi.dgu.hr/pocetna/> (10. 2. 2019)
- URL 3: Texts of Resolutions on the Subject of Exonyms. United Nations Conferences on the Standardization of Geographical Names, http://ungegn.zrcsazu.si/Portals/7/WGE%20Activities/Resolutions_on_exonyms.pdf. (11 Feb 2019)
- URL 4: Poreč, <https://www.myporec.com/en/discover-porec/multimedia/brochures?page=2> (12. 2. 2019)